

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

לפני הרכב כבוד השופטים:
יחיאל ליפשיץ [אב"ד]
גלית ציגלר,
שמואל מנדלבוס

המאשימה
מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז חיפה – עו"ד ענאן גאנס

נגד

הנאשם
רוני חביש (עציר) ת"ז 066090358
באמצעות בא כוחו – עו"ד באסל פלאח

הכרעת דין

השופט יחיאל ליפשיץ:

חלק ראשון - כללי

מבוא

1. ביום 11.5.21 סמוך לשעה 11:00 הומתה ר' חביש ז"ל, ילידת 1979 (להלן: **המנוחה**) בעת ששהתה בבית אמה ביישוב ירכא. מותה נגרם לאחר שהנאשם – אחיה של המנוחה, יליד 1982 ותושב ירכא – חבט בראשה וביתר חלקי גופה באמצעות אלה במהלך ויכוח שהתפתח ביניהם, במסגרתו המנוחה אף דקרה את הנאשם באמצעות סכין.

הנתונים שהובאו לעיל אינם במחלוקת, אך הצדדים חלוקים בנוגע להשתלשלות העניינים המדויקת שהובילה למות המנוחה; ובאשר למשמעות המשפטית הנגזרת מעובדות האירוע –

המאשימה טענה כי יש להרשיע את הנאשם בעבירה של **רצח ביסוד נפשי של כוונה**, לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: **החוק**);

הנאשם, מאידך גיסא, טען כי הוא אינו אמור לשאת באחריות פלילית למות המנוחה משום שהגן על עצמו (**סייג ההגנה העצמית**); והוא המשיך וטען כי אם טענתו לעיל תדחה, יש להרשיעו בעבירה של **המתה בנסיבות של אחריות מופחתת**, אם משום שמעשיו בוצעו לאחר התגרות כלפיו ובתגובה לאותה התגרות (הקנטור ה"חדש", ס' 301ב'(1) לחוק העונשין) ואם משום שמעשיו חרגו במידה מועטה מתחולת סייג ההגנה העצמית ויש בנסיבות העניין כדי למתן את אשמתו (ס' 301ב'(3) לחוק העונשין).

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

עיקר כתב האישום

2. המנוחה הייתה נשואה לוי והתגרשה ממנו בחודש יוני 2019. בעקבות הגירושין היא חזרה לבית אמה (עלה מהראיות שאבי המשפחה נפטר זה מכבר) בירכא (להלן: **הבית**; או – **בית האם**). בעקבות הגירושין אסר הנאשם על המנוחה לצאת את הבית ללא ליווי שלו או של מי מבני משפחתו וללא אישור מצדו. בנוסף, הנאשם לא התיר למנוחה להחזיק טלפון סלולארי.

ביום 11.5.21 סמוך לשעה 10:25 הגיע הנאשם עם רכבו, מסוג מיצובישי "פגיו", לבית, שם שהתה אותה עת המנוחה עם אחייניתה - תינוקת ילידת 2020 (להלן: **התינוקת**). הנאשם נכנס לבית; לאחר כרבע שעה הנאשם יצא מהבית ונסע ברכבו למכולת סמוכה כדי לרכוש מצרכים עבור התינוקת; ושב לבית בשעה 10:55.

סמוך לאחר שובו של הנאשם לבית, בעת שהמנוחה והנאשם היו במטבח התפתח ביניהם ויכוח קולני במהלכו הנאשם אמר למנוחה ש"תסתום את הפה" ואיים עליה שאם לא תעשה כן "תקבל מכות".

על פי סעיף 6 לחלק העובדות: "**בשלב זה, על רקע הוויכוח, החליט הנאשם לגרום למותה של המנוחה, יצא מהבית, ובשעה 10:59 ניגש אל רכבו, נטל משם אלה באורך 77 ס"מ וקוטר מרבי של 8.17 ס"מ (להלן: האלה), ושב כעבור מספר שניות אל הבית. הנאשם ניגש לעבר המנוחה שהיתה במטבח והיכה אותה במשך שתי דקות באמצעות האלה, פעמים רבות, על ראשה, פניה וגופה, כל זאת במטרה לגרום למותה**".

על פי ס' 7 לחלק העובדות שבכתב האישום: "**במהלך המתואר בסעיף 6 לעיל, דקרה המנוחה את הנאשם באמצעות סכין בידו השמאלית ובירכו הימנית**".

המאשימה המשיכה וטענה כי בשעה 11:02, הנאשם יצא את הבית והזעיק עזרה של עוברי אורח שחלפו במקום.

עוד פורט כי לנאשם נגרמן פצע דקירה באורך של כ 2 ס"מ באמה השמאלית, פצע דקירה בשליש אמצעי של הזרוע באורך של כ 2 ס"מ, חתך באורך של כ 6 ס"מ בירך ימין וחתך נוסף באורך של כ 2 ס"מ. פצעיו נתפרו והוא אושפז בבית החולים להשגחה עד למחרת ה 12.5.21.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

ולגבי המנוחה פורט, כי כתוצאה ממעשי הנאשם נגרמו לה שברים בעצמות הגולגולת, דימום תת עכבישי, פצעי קרע בקרקפת, בפנים ובשריר הרקה השמאלי, קונטוזיות במוח, דימומים בלשון, שברים בשיניים, דימומים בכליות ובסרעפת מימין, שבר באמה ימנית, פצע קרע במרפק שמאלי, פצעי שפשוף בכף ימנית ואמה שמאלית ושפכי דם תוך ותת עוריים. מותה נגרם כתוצאה מחבלה קשה לראש עם פגיעה במוח.

על יסוד הנטען לעיל יוחסה לנאשם, כאמור לעיל, עבירה של **רצח ביסוד נפשי של כוונה**, לפי סעיף 300(א) לחוק.

תשובת הנאשם לכתב האישום ויריעת המחלוקת

3. לגבי הרקע הכללי, הנאשם אישר כי המנוחה עברה לבית אמם בירכא לאחר גירושיה, אך הכחיש כי אסר או הגביל את יציאותיה מהבית או אסר עליה להחזיק מכשיר טלפון (ר' תשובת הנאשם בכתב מיום 7.12.21). עם זאת, בעדותו אישר הנאשם את האמור לעיל, הגם שציין כי ההגבלות לא היו דרקוניות ואף התמתנו בתקופה עובר לאירוע. הנאשם אישר כי ביום האירוע הוא הגיע ברכבו בשעה 10:25 לבית וכי המנוחה ואחייניתה התינוקת שהו שם; אישר כי לאחר כרבע שעה יצא ונסע עם רכבו לקנות חיתולים לתינוקת ולאחר מכן שב לבית בשעה 10:55, ושבשלב זה התגלע ויכוח בינו לבין המנוחה. לגרסתו (מתוך תשובת הנאשם בכתב מיום 7.12.21) **"בשלב מסוים עת שהה בדירה החל בינו לבין המנוחה ויכוח. המנוחה נטלה לידה סכין והחלה לדקור את הנאשם בכל חלקי גופו. הנאשם אשר חש סכנה מידית לחייו, היכה אותה באמצעות אלה עד אשר נטרל את הסכנה לחייו. הנאשם פעל מתוך הגנה עצמית על חייו"** (ההדגשה לעיל, כמו גם יתר ההדגשות שבציטוטים להלן אינה במקור, אלא אם צוין מפורשות אחרת – י.ל.).

במסגרת סיכומיו, הוסיף הנאשם וטען כי ככל שתידחה טענתו לעיל, מעשיו מקימים לכל היותר עבירה של **המתה בנסיבות של אחריות מופחתת** לפי סעיף 301ב(ב) לחוק – אם משום שפעל כתוצאה מקנטור (ס' 301ב(ב)(1) לחוק), ואם משום שחרג במידה מועטה מתחולת סייג ההגנה העצמית (ס' 301ב(ב)(3) לחוק).

4. טרם אמשיך, אפנה לעמימות העובדתית העולה מניסוח כתב האישום. כאמור לעיל, בס' 7 לחלק העובדות נטען כי: **"במהלך המתואר בסעיף 6 לעיל, דקרה המנוחה את הנאשם באמצעות סכין בידו השמאלית ובירכו הימנית"** ולא ברור על פני הדברים האם טענת המאשימה (ולו מניסוח כתב האישום), הייתה שהמנוחה דקרה את הנאשם טרם שהוא נקט כלפיה באלימות (טענת הנאשם) או לאחר מכן; ובמיוחד לא ברור האם המנוחה דקרה את הנאשם טרם שהוא עשה

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

שימוש באלה – באמצעותה הוא גרם למות המנוחה – או לאחר שהנאשם החל להכות אותה באמצעות האלה.

בא כוח הנאשם התרעם בסיכומיו בנוגע לעמימות זו (ר' עמודים 2-3 וכן עמודים 12 ו 19) ואכן היה מקום לנסח את כתב האישום באופן ברור יותר. עם זאת לגופו של עניין, לאורך כל ההליך – החל מנאום הפתיחה דרך שלב ההוכחות וכלה בסיכומים – טענה המאשימה כי תחילה נדקר הנאשם על ידי המנוחה; ובעקבות כך הוא יצא מהבית לרכבו כשהוא שותת דם (כתוצאה מדקירות המנוחה, או לפחות כתוצאה מחלק מהדקירות) כדי להביא משם את האלה.

משכך, חרף הניסוח הלקוי של כתב האישום הגנת הנאשם לא נפגעה, שכן טענה מרכזית זו של המאשימה הייתה ברורה מתחילת ההליך.

יתר על כן, למעשה, המאשימה קיבלה באופן מסוים טענה מרכזית שהועלתה על ידי הנאשם, והיא שתחילה הוא היה זה שהותקף על ידי המנוחה. במילים אחרות, אחד מטיעוניה המרכזיים של המאשימה – שידון בהרחבה להלן – היה כי כתמי דם שנמצאו סמוך וכן בתוך רכבו של הנאשם מצביעים כי הוא יצא להביא את האלה מרכבו לאחר שכבר נדקר (ולו חלק מהדקירות). משכך, המאשימה לא ניסתה לסתור את טענת הנאשם כי תחילת האירוע האלים היה כאשר המנוחה תקפה אותו באמצעות הסכין; אך הוסיפה וטענה כאמור (וכאן נפרדו דרכי הצדדים) כי מטרת יציאתו של הנאשם לרכב הייתה כדי להביא את האלה; בעוד שהנאשם טען שיציאתו לרכב הייתה עוד טרם האירוע האלים ועל מנת להביא "דבר מה" שאינו האלה (ר' לדוגמה סיכומי הנאשם עמ' 9 למעלה).

5. המחלוקת העובדתית בין הצדדים נוגעת אם כן לשתי נקודות עיקריות הכרוכות זו בזו:

ראשית, מה היה הרקע לעימות שפרץ בין הנאשם למנוחה. החל מתחילת חקירותיו במשטרה וכלה בעדותו בבית המשפט ובסיכומיו, הנאשם שב וטען כי מי שהחלה באלימות הפיזית הייתה המנוחה. הנאשם, כפי שכבר צוין לעיל, טען כי המנוחה תקפה אותו באמצעות סכין והוא הגן על עצמו באמצעות האלה. יוער כי לא הייתה מחלוקת כי מדובר באלה שנמצאה בבית לאחר האירוע, תועדה על ידי מז"פ ואף הוגשה כראיה (ת/174). כאמור לעיל, המאשימה לא חלקה על אודות תיאור כללי זה, שנתמך באופן חלקי בממצאים בשטח (פציעות הדקירה שנגרמו לנאשם וכן ממצאים פורנזיים נוספים). אמור מעתה, טענת הנאשם כי העימות הפיזי בינו לבין המנוחה החל בכך שהיא דקרה אותו, אינו במחלוקת. עם זאת, קיימים בין הצדדים ניואנסים באשר לרקע עימות זה וכן על אודות פרטיו המדויקים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

שנית, והיא המחלוקת העיקרית בתיק – מתי נטל הנאשם את האלה ומהיכן. האם – כטענת הנאשם – האלה היתה מונחת בתוך הבית סמוך למקום בו הוא והמנוחה עמדו והדבר היה כחלק מניסיונו "לנטרל" את המנוחה שדקרה אותו; או – כטענת המאשימה – לאחר שהחל האירוע האלים בין השניים ולאחר שהנאשם כבר נדקר ולו חלק מהדקירות, הוא יצא מהבית לעבר רכבו – שם היתה מונחת אותה עת האלה – הוציא אותה מרכבו, חזר לבית ושם היכה למוות את המנוחה.

באם תתקבל טענת המאשימה, נשמטת בפועל מאליה טענתו המרכזית של הנאשם כי נאלץ, בלית ברירה ומתוך הגנה עצמית, להכות במנוחה באמצעות האלה שהיתה מונחת סמוך למקום בו תקפה אותו המנוחה. במילים אחרות, לו ייקבע שיציאת הנאשם את ביתו הייתה כדי להביא את האלה ועל מנת להמשיך את העימות עם המנוחה, גם אם יצא כשהוא דקור ומדמם, לא יוכל הנאשם לחסות תחת סייג ההגנה העצמית, וכפי שנראה להלן – גם יתר טענותיו נדונות לכישלון.

נוכח יריעת המחלוקת המצומצמת יחסית, גם הכרעת הדין תתמקד בסוגיות העיקריות.

חלק שני - עיקר הראיות

6. עלה מהראיות כי הנאשם היה אח יחיד ל 8 אחיות, ביניהן המנוחה. לאחר שאבי המשפחה נפטר לפני כ 8 שנים, תפס הנאשם את מקומו כראש המשפחה כולל לאחיות המבוגרות ממנו, ביניהן המנוחה. מעדות הנאשם וכן מעדויות בני משפחתו (חלק מאחיותיו וחלק מגיסיו) עלה כי הנאשם החזיק בתפיסות שמרניות. כך, על פי עמדותיו, אין זה ראוי שבנות המשפחה תחזקנה ברישיון נהיגה או תהיינה עצמאיות. אפנה לדוגמה לעדות האחות ס' שתיארה נתק עם הנאשם משך כ 6.5 שנים משום שהוציאה רישיון נהיגה, במהלכו הוא אסר עליה להיכנס לבית ההורים (פרוטוקול מיום 8.1.23, עמוד 104, שורות 25-31; וכן עמוד 105 שורות 1-7). תפיסתו השמרנית של הנאשם כלפי בנות משפחתו באה לידי ביטוי במיוחד כלפי המנוחה. המנוחה התגרשה בשנת 2019 על רקע מה שנתפס בעיני הנאשם כ"כבוד המשפחה". היא עזבה את מקום מגוריה (שאינו ירכא), ילדיה נותרו עם אביהם, והמנוחה חזרה להתגורר עם אמה בבית האחרונה. יוער כי הנאשם התגורר עם רעייתו וילדיו במקום אחר בירכא. הנאשם עצמו תיאר כי בתקופה שלאחר הגירושין וכדי לשמור על כבוד המנוחה, על פי תפיסותיו, הוא אסר עליה להחזיק טלפון סלולארי וכן אסר עליה לצאת מהבית ללא אישורו. גם כאשר יצאה את הבית "הותר" לה לעשות כן רק בליווי הנאשם או בליווי בן משפחה אחר. אעיר, שכאשר העיד אחד מגיסיו של הנאשם (העד מ', ביום 8.1.23) הוא ציין כי האופן בו נהג הנאשם כלפי המנוחה לא היה מקובל עליו, והוא אף תמה תמיהה של ממש על כך, וכדברי העד: **"..להגביל, להגיד לאחות שלך (נרשם בטעות "לאח שלך" – י.ל.) שאסור לצאת**

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

מהבית, למה? על איזה סמך ובאיזו זכות? (עמ' 118 שורות 1-2). עם זאת, חלק מהאחיות ציינו, אמנם בצער, ש"ככה זה נהוג" (ר' עדות האחיות ע', דיון מיום 8.1.23 עמ' 130 שורה 11). עדה זו מסרה כי המנוחה אף לא יצאה לרחוב עם אחייניתה התינוקת, עליה השגיחה, ללא ליווי (שם, שם, שורות 12-13).

לגבי הנאשם, עלה מהתיעוד הרפואי שהוגש בעניינו כי בחודש 8/2019 הוא היה מעורב בתאונת עבודה שגרמה לשבר בחוליות הגב ולכן טופל בין היתר במרפאת כאב והותווה לו בין היתר קנביס רפואי; ובחודש 3/20 עבר התקף לב וטופל תרופתית גם בהקשר זה. בעקבות התאונה הנאשם טופל גם בפן הנפשי והתרשמות גורמי המקצועי היתה ש"סף הגירוי ירד מאוד" (ר' בנדון ת/165). הנאשם אישר זאת וטען כי הוא סובל מפוסט טראומה וממצב נפשי ירוד (ר' עדות הנאשם מיום 7.9.23 עמ' 119-120). לענייננו, עלה כי זמנו של הנאשם היה בידו בתקופה שקדמה לאירוע והוא יכול היה "לפקח" על המנוחה. על אודות יחסו של הנאשם למנוחה העיד לא אחר מאשר הוא עצמו, וכך באו הדברים לידי ביטוי:

הש' מנדלבוים : **ואם תצאי מהבית אז יקרה כך וכך לא אמרת לה דבר כזה?**

הנאשם : **אצלנו נהוג להגיד (ערבית) תקבלי מכות, אבל אצלנו זה אין פירוש של באמת מכות מכות, יעני ביום אני אומר לילדים שלי מאה אלף פעם אם לא תביא לי אם לא תעשה אם לא תראה לי (ערבית) יעני תקבלי מכות אבל לא מכות לפעמים זה יכול להיות כאפה קטנה זהו אז אמרתי לה אם תצאי אני ארביץ לך ואת צריכה להישאר בבית ואסור לך לצאת וכל צעד שאת צועדת וחושבת את צריכה להתייעץ אתי, את התגרשת עכשיו אני אח שלך אבא שלך והבן שלך, כל דבר את קשורה אלי" (פרוטוקול מיום 7.9.23, עמוד 123, שורות 6-13).**

לשלמות התמונה אוסיף כי הנאשם תיאר שההגבלות הנוקשות נהגו בעיקר בחודשים לאחר הגירושין, ועם חלוף הזמן הן הוקלו –

"אחרי תקופה של בוא נגיד אחרי 4 חודשים התחלתי לשחרר, התחיל הבן שלה לבוא אליה, היא ביקשה לצאת אתו ועם הבן והבנות שלה אז אמרתי בסדר אין בעיה, התחילה ללכת לאכול ללכת אצל דודה שלהם אצל אחותי השנייה, לאט לאט התחילה לצאת כביכול" (עמ' 126 לפרוטוקול, שורות 26-29).

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

הנאשם הוסיף, כי לאחר חזרת המנוחה לבית אמה היו ביניהם ויכוחים קולניים בעיקר סביב נושא הגירושין, אך שלל שהיו ביניהם אירועי אלימות קודמים עובר ליום האירוע (עמ' 127 לפרוטוקול, שורות 24-31).

7. **נפנה לאירוע עצמו.** בעת האירוע שהו בבית המנוחה וכן התינוקות שתוארה לעיל. משכך, אין מנוס מלקבוע את עיקר הממצאים והעובדות על גרסת, או שמא נאמר גרסאות הנאשם שיידונו להלן; על סמך ראיות חפציות שונות כגון סרטוני אבטחה; על סמך ממצאים פורנזיים מהזירה כגון כתמי דם; ועל בסיס מספר מצומצם של עדים שלא מסרו על אודות האירוע עצמו אלא על אודות יחסו של הנאשם אל המנוחה בתקופה שלפני האירוע (מדובר בבני משפחה), וכן עדים שעברו סמוך לבית בעת שהנאשם יצא ממנו פצוע וקרא לעזרה.

8. "סיפור המסגרת" הובא על ידי הנאשם בחקירותיו במשטרה ובעדותו לפנינו, ועלה שגם המאשימה קיבלה את תיאורו של הנאשם בהיעדר ראיות לסתור, והוא אף תואם לחלק מהראיות החפציות. אביא להלן את סיפור המסגרת, תוך שאפנה למחלוקות שבין הצדדים. בהמשך אתייחס ביתר פירוט לגרסאות הנאשם ואקבע לגביהן ממצאי מהימנות.

הנאשם מסר כי באותו בוקר הוא הגיע לבית אמו, שם הוא מצא רק את המנוחה ואת התינוקות. אמו, כך הסתבר לו, יצאה לפני כן את הבית למועדון הקשישים של היישוב. המנוחה הודיעה לנאשם כי היא זקוקה לחיתולים עבור התינוקות וביקשה ממנו לדאוג לכך. הן הנאשם והן אחותו – אמה של התינוקות, תיארו כי הנאשם התקשר אליה והיא עדכנה אותו בנתונים הרלוונטיים (גודל החיתולים וכו'). האחות הוסיפה כי הנאשם נשמע "רגיל" בשיחה זו ולא עלה דבר חריג (ר' עדותה מיום 8.1.23). בעקבות כך הנאשם נסע למכולת ביישוב, רכש חיתולים וחזר לבית האם. עם חזרת הנאשם לבית האם התפתח בינו לבין המנוחה ויכוח קולני. תחילת הוויכוח היתה לכאורה "ניטראלית" ונסובה על כך שאמם טרם שבה – לדברי הנאשם הוא שאל את המנוחה בצעקות "מה קורה אמא שלך עוד לא חזרה" והמנוחה השיבה לו בטון גבוה "היא עוד לא חזרה מה אתה רוצה ממנה" (ת/3, עמ' 4 שורות 33-39). הנאשם המשיך ותיאר, כי בהמשך התגלגל הוויכוח על ההגבלות שהטיל הנאשם על אמם. ניתן להניח כי הדבר אף הציק למנוחה עצמה. הנאשם תיאר כי השיב למנוחה שכל רצונו הוא שאמם תנוח משום שהיא מבוגרת והוא דואג לה, בין השאר משום מגפת הקורונה והמצב הכללי. בשלב זה, על פי תיאור הנאשם, המנוחה "התחילה לצעוק עוד יותר, אז אמרתי לה תסתמי את הפה שלך עכשיו תקבלי מכות (בתמלול נרשם מ.ל.ב., אך בחקירות עוקבות וכן בעדותו אישר הנאשם כי אמר את המילה "מכות" – י.ל.). למה את צועקת". הנאשם המשיך ותיאר כי "אחרי שאני אמרתי לה את זה אז היא השתגעה, היא לקחה את הסכין ותקפה אותי" (ת/3 עמ' 5 שורות 29-31).

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

משלב זה ואילך התפצלו הגרסאות – מחד גיסא, המאשימה טוענת כי הנאשם יצא את ביתו כשהוא דקור ומדמם כדי להביא מרכבו את האלה; ומאידך גיסא, הנאשם מסר (בגרסאות מתפתחות שאפרטן בהמשך), כי יציאתו לרכב – הנצפית כפי שיובהר מיד להלן בסרטון מצלמת אבטחה – הייתה טרם שנדקר ולמטרות תמימות, ורק לאחר שחזר מהרכב הוא נדקר ואז נאלץ לעשות שימוש באלה שהייתה בתוך הבית.

9. נעבור אפוא לתיעוד מצלמת אבטחה שהותקנה מעבר לכביש הסמוך לבית האם. מדובר במצלמות משפחת מועדי (ת/120א'; בהתאם לדו"ח הצפייה ת/124 יש להוסיף 6 דקות ל"זמן המסך" כדי להגיע לזמן האמת. הזמנים להלן יהיו זמני אמת).

נתון משמעותי הוא העצמים בשטח שאינם מאפשרים שדה ראייה פתוח לחלוטין לעבר הכניסה לבית האם; לעבר רחבת החנייה; ולעבר חלקו הקדמי של רכב הנאשם (רכב שטח מיצובישי פאג'רו). מדובר בעלוות עצים וכן עמוד טלפון הנמצאים בקרבת רחבת החנייה הצמודה לכניסה לבית האם שם החנה הנאשם את רכבו, שהסתירו כמעט לחלוטין את חלקו הקדמי של רכב הנאשם אך אינם מסתירים את הרכב מאמצע הרכב לכיוון ירכתיו. העלוות אף הסתירה את דלת הכניסה לבית האם. בנוסף, משום גובה הרכב לא ניתן להבחין בנאשם כאשר הוא הלך או עמד בצד המרוחק מהמצלמה.

מצלמה רלוונטית נוספת היא מצלמת האבטחה של המכולת בה רכש הנאשם את החיתולים.

אביא להלן את עיקר השתלשלות העניינים כפי שנקלטה במצלמות לעיל –

(-) בשעה **07:41** אמם של הנאשם והמנוחה יצאה את הבית ונכנסה לרכב הסעות שהגיע לאספה;

(-) בשעה **08:47** הגיע לבית אחותם של הנאשם והמנוחה, הגב' א', והביאה את בתם התינוקת. כעבור כ 2 דקות עזבה האחות בגפה את הבית;

(-) בשעה **10:25** הגיע הנאשם לבית. הנאשם הגיע ברכבו, מיצובישי פאג'רו, החנה את רכבו בחנייה שבחצר ונכנס לבית, תוך ש"הקיף" את רכבו מחלקו האחורי (משמאל לימין) ולא נראה שהחזיק בידיו דבר. נביא להלן את התצלום הבא אשר גם ידגים את הבעייתיות בהסתרה החלקית עליה עמדנו לעיל –

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

(-) לאחר כ 7 דקות בהן שהה בבית, בשעה 10:32 יצא הנאשם את הבית נכנס לרכבו ועזב (זמנית) את המקום. נביא להלן תצלום של הרכב עם תחילת נסיעתו לאחר

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

(-) אין חולק כי בשלב זה הנאשם נסע למכולת סמוכה ("מכולת ג'לאל") כדי לקנות לתינוקת חיתולים. הגעת הנאשם ברכבו למכולת תועדה במצלמות האבטחה של המכולת (ת/130-ת/132; יש להוסיף 32 דקות ל"זמן המסך" כדי להגיע לזמן אמת; הזמנים להלן הם זמני אמת). **בשעה 10:47 הגיע הנאשם למכולת** (מצלמה הצופה לחנייה); **ובשעה 10:48** נראה הנאשם במצלמה הממוקמת בתוך המכולת משלם בקופה עבור חבילה אחת של חיתולים ויוצא מהמקום. לגודל חבילת החיתולים ולצבעה חשיבות הנוגעת ליריעת המחלוקת, ואעמוד על כך בהמשך.

(-) מיד לאחר האמור לעיל, נצפה הנאשם במצלמה הצופה לחניית המכולת יוצא את המכולת, ניגש לרכבו והכניס את חבילת החיתולים **לחלק האחורי-שמאלי של הרכב**. לאחר כדקה הוא עזב עם רכבו את המקום.

(-) חזרה למצלמות "משפחת מועדי" – **בשעה 10:55** (זמן מסך 10:49:30) נצפה רכב הנאשם מגיע לחניית הבית ונעצר; הנאשם ירד מהרכב, הקיפו מחלקו האחורי; הנאשם לא נראה (בקטע הדרך שניתן לראות ואינו מוסתר) אוחז בידיו דבר;

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

(-) לאחר כ 4 דקות מחזרת הנאשם לבית, **בשעה 10:59** (זמן מסך 30: 53: 10), הנאשם יצא את הבית; **ניגש לדלת הנהג, פתח את הדלת, נכנס חלקית לרכב ותוך זמן קצר יצא וסגר את דלת הרכב.**

משום ההסתרה של העצים ועמוד הטלפון שתוארו לעיל, לא ניתן להבחין האם הנאשם נטל עמו דבר מה מתוך הרכב. משום שהנאשם ניגש אל דלת הנהג דרך החלק הקדמי של הרכב (המוסתר), וכן חזר לבית דרך החלק הקדמי של הרכב, לא ניתן היה להבחין במסלול הליכתו.

לטענת המאשימה, הנאשם ניגש לרכבו כדי להצטייד באלה באמצעותה היכה את המנוחה למוות לאחר שכבר נדקר על ידי המנוחה ולאחר שגמלה בליבו ההחלטה לגרום למותה. מנגד, הנאשם מסר בהקשר זה מספר גרסאות למעשיו שבכולן שלל שנטל את האלה מהרכב. אשוב למחלוקת זו בהמשך.

(-) לאחר כ 2 דקות, **בשעה 11:01** (זמן מסך 59: 55: 10) הנאשם יצא מהבית, לבדו, כשהוא מכופף ונראה פצוע וביקש עזרה מעוברי אורח (חלק מהדמויות שנצפו העידו על כך, ואתייחס לכך בקצרה להלן). ליתר דיוק ומשום ההסתרה שצוינה לעיל, הנאשם אינו נראה יוצא את דלת הבית (כאמור, הדלת מוסתרת) ולמעשה הנאשם נצפה כשהוא מגיע-מגיע מאחורי רכבו. יש להניח – ואין על כך מחלוקת – כי הנאשם יצא את הבית מספר שניות ספורות לפני שהוא נצפה במצלמה.

טענת המאשימה היא כי **במשך כשתי דקות לעיל** - מהשעה 10:59 ועד 11:01, הנאשם ניגש לעבר המנוחה שהייתה במטבח, לאחר שהצטייד באלה אותה נטל מרכבו, והלם בה באמצעות האלה פעמים רבות על ראשה, פניה וגופה במטרה לגרום למותה.

10. שניות מספר לפני יציאת הנאשם את הבית, נראה רכב מזדה 6 חולף ליד הבית ומתוכו יצאו שתי נשים מבוגרות בבגדים מסורתיים. בנוסף, חלפה ליד הבית אישה מבוגרת נוספת אף היא בבגדים מסורתיים. עם זאת הנאשם מהבית, כשהוא פצוע, נראה הדמויות לעיל וכן דמויות נוספות (שכנים שהזדעקו למקום נוכח הצעקות) פונות אליו ומשוחחות עמו. המאשימה העידה חלק מאותן דמויות, ובאופן כללי הן מסרו (ר' לדוגמה עדות העדה מונירה מיום 14.2.22; עדות העד סולימאן מיום 3.3.22) כי הנאשם מסר להם כי המנוחה ניסתה להרגו בסכין ולכן הוא "נתן לה מכות" והרגה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

גרסאות הנאשם

11. ביום האירוע נעשה ניסיון לתשאל את הנאשם בבית החולים נהריה שם אושפז, אך הדבר לא התאפשר עקב מצבו הרפואי (ר' בנדון ת/1). מסיכום האשפוז הנוגע לנאשם (ת/157) עלה כי הוא התקבל בבית החולים במצב יציב, ואובחן עם פצע דקירה בידו השמאלית באמה אמצעית באורך של כ 2 ס"מ; פצע דקירה בשליש אמצעי של הזרוע כ 2 ס"מ; חתך של כ 6 ס"מ בירך ימין; וחתך נוסף של כ 2 ס"מ. הפצעים טופלו והנאשם שוחרר למחרת היום בשעה 08:57.

12. זמן קצר לאחר שחרורו מבית החולים נחקר הנאשם ביום 12.5.21 (ת/2). צפייה בתיעוד החקירה מעלה כי הנאשם נכנס לחדר בו נחקר בסיוע שני שוטרים, לא יכול היה להתרומם וטען "הגב שלי שבור" (ר' לדוגמה עמ' 18 לתמליל שורה 8). עם זאת, לא ניתן לקשור באופן ישיר את מצבו לפגיעתו מדקירות המנוחה, ועולה כי הדבר נבע מתאונת העבודה בה היה מעורב בחודש 8/2019 הגם שיש להניח שהכאבים מהם סבל עוד טרם האירוע החמירו בעקבות האירוע. לאורך מרבית החקירה סירב הנאשם להשיב לשאלות בטענה כי הוא סובל מכאבים וכן משום טענתו שהוא לא מאוזן תרופתית ולא קיבל כבר מספר ימים את ה"תרופה שמרגיעה לי את העצבים" ואת הקנביס אותו הוא צורך (עמ' 25). הנאשם הרבה לצעוק כי הוא כאוב, ביקש טיפול רפואי – כולל למכאוביו בחזה - ובשלב מסוים אף השליך כיסא לעבר החוקר (דקה 50). בהתייחסותו החלקית לאירוע, מסר כי הוא והמנוחה התווכחו "על אמא שלי, עניין של אמא שלי, הסיפור של אמא שלי, שאלתי אותה על אמא שלי ולא יודע מה, נהיה צעקות, התחילה לצעוק ותקפה אותי עם סכין" (עמ' 3 לתמליל, שורות 26-28). כאשר נשאל בנוגע לחבלות שנגרמו למנוחה, סירב תחילה למסור כיצד עשה זאת; וכשנשאל האם הוא מחזיק אלות ברכבו השיב "לא יודע" (עמ' 4, שורות 31-30); כשנשאל עם "עם מה" הוא היכה את המנוחה השיב: "אני לא יודע עם מה היכיתי אותה, אני לא יודע" (עמ' 11 שורה 20); וגם כשנשאל מה הביא מרכבו, השיב "אני לא יודע" (עמ' 11 שורה 10).

13. גרסה מפורטת יותר מסר הנאשם בחקירתו מיום 18.5.21 (ת/3). הנאשם תיאר כי בבוקר האירוע הוא היה אמור לנסוע לבדיקת פסיכולוג אך הרגיש רע לאחר שהתקשה להירדם בלילה, בין היתר משום שהקנביס אותו הוא צורך אזל, וכדבריו: "נגמר לי הקנאביס ואין לי שום דבר שיכול להרגיע אותי מלבד הקנאביס, אז לקחתי כדור של טראג'יו הוא יכול לעזור, הוא מרגיע קצת..." (עמ' 2 לתמליל שורות 35-37). הנאשם המשיך ותיאר, כי על רקע מצבו הנפשי באותו בוקר הוא חשש להיות מעורב בתאונת דרכים בדרכו אל הבדיקה לעיל ולכן נסע תחילה למוסך השייך לגיסיו כדי "לנוח קצת" (עמ' 3 למעלה). גם לאחר שיצא מהמוסך עדיין הרגיש לא מרוכז ולכן נסע לבית אמו כדי לשתות קפה (עמוד 3). בבית האם שהו רק המנוחה והתינוקת; הביקור החל באופן רגוע ושגרתי - הוא שאל לשלום המנוחה הם שוחחו ושתו קפה; בשלב מסוים המנוחה אמרה שאין לתינוקת חיתולים והנאשם יצא למכולת לרכישתם, תוך ששוחח עם אחותו (אם התינוקת) ובירר

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

את מידת החיתולים. כאשר חזר מהמכולת הוא מסר למנוחה את הטיטולים ונכנס לרחוץ את פניו משום ש"הזיע" ו"חש לחץ" ("נכנסתי הביתה רחצתי את הפנים שלי כי היה חם והייתי מזיע, הזעתי וגם הרגשתי לחץ כזה .." עמ' 4 למטה).

הנאשם המשיך ותיאר, כי בשלב זה החל בינו לבין המנוחה שיח קולני אודות צאת אמם מהבית, שגלש במהרה לעימות האלים נושא ענייננו. וכך באו הדברים לידי ביטוי:

"אמרתי לה 'מה קורה, אמא שלך עוד לא חזרה?' [...] אני זוכר שאמרתי את זה ככה, בצעקה כזו; ואז היא אמרה לי 'לא, היא עוד לא חזרה. מה אתה רוצה ממנה?'. היא אמרה לי הגיבה בצעקה כזו... היא אמרה את זה בטון חזק כזה.." (עמ' 4, סימני הפיסוק אינם במקור – י.ל.)

הנאשם תיאר כי ניסה להסביר למנוחה שהוא בסך הכל דואג לאמם; אולם אז **"...היא פתאום התחילה לצעוק 'מה אתה רוצה ממנה מה אתה כל הזמן שולט בה וזה ... אז אמרתי לה תסתמי את הפה שלך עכשיו תקבלי מכות' (ר' הערתי לעיל, כי במקור נרשם מ.ל.ב אך בחקירותיו ובעדותו הנאשם אישר כי אמר את המילה "מכות" – י.ל.)** **למה את צועקת, אחרי מה שאני אמרתי לה את זה אז היא השתגעה, היא לקחה את הסכין ותקפה אותי"** (עמ' 5 למטה). הנאשם הוסיף כי בשלב זה המנוחה ניסתה לדקור אותו באזור הכתף וחזה שמאל (ר' הדגמה במונה 20: 22); החל ביניהם מאבק פיזי במהלכו הוא דחף את המנוחה והפיל אותה; השליך עליה כיסאות פלסטיק שהיו במטבח; היא קמה והמשיכה לתקוף אותו; הוא בתגובה ניסה לקחת ממנה את הסכין; במהלך המאבק שניהם נפלו לרצפה; הוא המשיך לנסות לקחת מידיה את הסכין והיא דקרה אותו מספר פעמים ברגליו. בשלב זה **"התחיל לצאת לי הרבה דם ואז פחדתי שאני אמות, הרי אני מקבל דילול דם, אז לקחתי את האלה והתחלתי להרביץ לה [...]** **על הגוף שלה על הראש שלה מלמעלה ככה היא יושבת ואני התחלתי להרביץ לה ... כאן ברגע הזה אני התחלתי להרגיש את עצמי שיש לי סחרחורת ככה והרגשתי כאילו שאני הולך להתעלף זה מה שהרגשתי, הרגשתי שאני חלש אני לא יודע איך.. אז היא עמדה ורצתה להרביץ לי שוב פעם, אז חזרתי והרבצתי לה במקל.. אני לא יודע איפה זה היה בדיוק. אני התחלתי להרביץ לה אבל אני לא יודע איפה זה היה, לא ידעתי איפה הייתה המכה [...]** **אז התעלפתי ונפלתי [...]** **הראש שלי התחיל להסתובב ונפלתי על הרצפה [...]** **אחרי זמן קצר יצאתי החוצה והתחלתי לבכות והתחלתי לקרא לאנשים שיבואו לעזור לנו.." (עמודים 6-7)**

בהמשך, הנאשם תיאר כי האירוע שתואר לעיל **התרחש במטבח** – שם נמצאה גופתה של המנוחה (ר' לדוגמה עמ' 8 שורה 21; עמ' 12 שורה 30); **וכן ציין מספר פעמים כי אינו יודע מהיכן נטל את האלה**. הנאשם נשאל באופן מפורש **האם נטל את האלה מתוך הבית או מרכבו**, והשיב כי הוא

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

נהג להשאיר "מקלות" הן בבית הוריו (משום בעיות עם שכניו) והן ברכבו (ר' עמ' 8), ושב וציין כי אינו זוכר מהיכן נטל את האלה בה עשה שימוש. וכך באו הדברים לידי ביטוי: **"...אני לא הרגשתי בעצמי כאשר אני החזקתי במקל, איך הבאתי אותה ואיך זה אני לא יודע, האם אני לקחתי אותה מהבית האם זה המקל שנמצא בתוך הבית בפנים או האם זה מהג'יפ אז אני לא זוכר את זה כי אני לא הייתי בהכרה, הייתי מאוד מבולבל כזה..."** (עמ' 9, שורות 11-14; וכן ר' עמ' 14 שורות 29-30). הנאשם עומת עם כך שהוא נראה יוצא לרכבו לאחר שחזר מהמכולת וכן עם העובדה שדמו נמצא בתוך הרכב, אך לא נתן לכך כל הסבר (ר' לדוגמה עמ' 11 שורות 19-20).

14. גם ביתר חקירותיו (ת/4 מיום 25.5.21 וכן ת/5 מיום 1.6.21) חזר הנאשם על גרסתו הבסיסית לעיל היינו שלא היה בכוונתו לרצוח את המנוחה אלא **רק לנטרל אותה**. עם זאת, הנאשם לא נתן הסבר מניח את הדעת לשאלות קונקרטיות שהופנו אליו בהקשר זה – כך, כאשר נשאל כיצד הוא מסביר את החבלות שנמצאו על גבה של המנוחה, בגולגולתה, וכן את השברים בשיניה, השיב שהוא **"לא זוכר"** (ר' לדוגמה ת/4, עמ' 8 שורה 16); העלה אפשרות שהחבלות נגרמו מהכיסאות שהשליך לעבר המנוחה (שם, שורה 18; יוער כי מדובר בכיסאות פלסטיק ואפנה בנדון, בין היתר, לתצלומים שצורפו להודעה ת/5); וכן ציין כי היה מטושטש ו**"לא בהכרה"** (ת/4, עמ' 10 שורה 4).

לגבי המיקום ממנו נטל את האלה, בעוד שבחקירתו המהותית הראשונה (ת/3 מיום 18.5.21) הנאשם טען כי אינו זוכר מהיכן הביא אותה, בחקירתו מיום 25.5.21 (ת/4) העלה מיוזמתו ובאופן המעורר לכל הפחות תהייה, גרסה ולפיה לא לקח את האלה מהג'יפ אלא מה**"ליואן"** ליד הדלת (שם, עמ' 2 לתמלול שורות 25-27) [אע"פ, כי במהלך גביית העדות המילה **"ליואן"** תורגמה על ידי החוקר סמיר מנסור כ**"הול הבית"** (ההודעה ת/4 שורה 65) בעוד שבתמליל החקירה היא תורגמה על ידי המתרגמת-מתמללת כ**"חדר אירוח"** (התמלול ת/4ב' עמ' 12 שורה 34). מעדות הנאשם עלה כי מדובר במסדרון (עדות הנאשם לפנינו מיום 7.9.23, עמ' 165 למטה וכן להצבעתו על מיקום האלה במסדרון הבית, תצלום 10 בת/107; וכן לדבריו בעמ' 166 שורה 31 שם ציין **"מסדרון זה הליואן"**). הנאשם הוסיף כי **"תמיד יש מקל שם"** (תמלול, עמ' 10 שורה 30) וציין שאת המקל הוא הביא לאחר שזרק כיסאות לעבר המנוחה ולאחר שנדקר על ידה **"דקירה או שתיים"** (תמלול ת/4 עמ' 12 למטה).

גרסה זהה מסר הנאשם גם בחקירתו האחרונה מיום 1.6.21 (ת/5) אז שב והעלה מיוזמתו בפתח החקירה את נושא האלה שניכר שהטריד אותו (שם, עמודים 5-6 לתמליל). הנאשם הוסיף כי ניסה לשחזר סוגיה זו וזוכר שאכן היו לו מספר מקלות ברכב, אך הוא הוציא אותם מספר ימים לפני האירוע כאשר רצה לשטוף את הרכב (עמ' 2 שורות 20-33).

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

אוסף, כי חוקרי המשטרה טענו בפני הנאשם כי גם אם הביא את האלה מ"פתח הבית" הדבר מלמד שהוא יכול היה לעזוב את המקום ולברוח מהמנוחה, אך במקום זאת בחר לשוב ולהתעמת עמה. הנאשם לא סיפק תשובה של ממש לטענה זו והסבירו נעו בין "אני לא יודע"; להיותו מטושטש ולא מרוכז ותחת השפעת תרופות; וכן טען כי הרגיש "כמו שיכור" (תמלול ת/5 עמוד 19). וכך באו הדברים לידי ביטוי:

שאלה: טוב, כשר' (המנוחה, הובא שמה הפרטי – י.ל.) הייתה על הרצפה לאחר שזרקת עליה את הכיסאות ונפלה לרצפה אתה הלכת דרך הדלת החומה לסוף הפרוזדור אתה לקחת את המקל וחזרת למטבח.

תשובה: כן.

שאלה: יכולת לצאת מהדלת לרכב שלך ולעזוב את המקום ולא היה קורה שום דבר, מה דעתך?

תשובה: אני לא יודע, אני אומר לך שאני הייתי מטושטש, אני לא הייתי מרוכז. מההשפעה של התרופות והמצב הנפשי שלי הזה לא ידעתי איך להתנהג. המצב ממש כמו שיכור אני הייתי מהכדור הזה [...] תחת השפעת הכדור הזה, זה כדור קשה זה כאילו שתיתי בקבוק של וויסקי .." (עמ' 19 שורות 10-27).

15. בעדותו לפנינו מיום 7.9.23 תיאר הנאשם את יחסו אל המנוחה לאחר שחזרה להתגורר בבית אימם. תואר כי הדבר היה על רקע גירושיה, שלא היו אלא גירוש, תרתי משמע, מביתה ומילדיה; ושהדבר גרם למבוכה במשפחתו. הנאשם תיאר כי הוא הטיל על המנוחה מגבלות שונות שכללו איסור יציאה ללא ליווי ואישור ממנו וכן איסור על החזקת מכשיר טלפון, אך הוסיף שלאחר מספר חודשים הוקלו ההגבלות, וכדבריו: "...היא עשתה טעות ועל זה היא צריכה להיענש מבחינת טלפון, יציאות וזה, אבל כמה אפשר [...] התחילו הקלות .." (עמ' 126 למעלה). הנאשם תיאר כי ההגבלות שהטיל היו גם "לטובת" המנוחה, כדי שהיא שלא תוטרד על ידי אחרים; וחלק מההגבלות לא נבעו מגירושיה אלא מדובר לעמדתו בהגבלות שראוי שיוטלו על כל אישה (עמ' 127). הנאשם טען כי מעולם לא נקט באלימות כלפי המנוחה, וכי הציות שלה נבע, כהגדרתו, מהכבוד שרחשה לו (עמ' 128).

באשר לאירוע נושא כתב האישום, הנאשם תיאר את הרקע שהוביל לכך – הגעתו לבית האם; יציאתו לרכישת חבילת החיתולים; חזרתו לבית; וההמשך תואר על ידו כך:

"[...] חזרתי (מהמכולת – י.ל.) לא היה כלום, שלום שלום יש קפה, נשאר קפה, כן, שמתי את הקפה על הגז ונכנסתי גם שטפתי פנים, נכנסתי לשירותים שטפתי פנים ואני שואל אותה על

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

אימא, איפה אימא, היא אמרה לי אמרתי לך במועצה, בצעקה כזאת, כאילו שהיא מחכה שאני אדבר אותה והיא תתפוצץ עלי ככה הרגשתי, שאלתי שאלה רגילה יענו ורגיל, היא ממש בשיא העצבים מה אכפת לך אמרתי לך היא במועצה וזה [...] ואז היא לא רוצה להירגע, אמרתי לה 'מה את צועקת אני דואג לשלומה', 'לא, אתה רוצה לשלוט בה, לא אכפת לך ממנה, זה לא מעניין אותך, היא תלך לאן שהיא רוצה' וזה, לא רוצה לשתוק, רק צועקת, אני אומר לה 'תסתמי את הפה', היא אומרת לי 'לא, אני לא סותמת' [אני אומר לה: 'אם לא תסתמי אני ארביץ לך', אז אמרתי לה 'אם לא תסתמי אני ארביץ לך', 'להרביץ לך' הייתה כמו שאני אומר לילד לאשתי, לחבר, לא זה לא אמור להרביץ. לפעמים אומרים זה ככה סתם, סוג של איום קל כזה, יעני צחוק. אפילו זה נקרא לא איום [...] אז אבל ברגע שאמרתי את המילה הזאת, היא שלפה סכין מטבח והתחילה לתקוף אותי, זה לא מצדיק שזה יקרה, כאילו לא פגעתי בה, לא השפלתי אותה, סתם שאלתי שאלה והיא התפוצצה. [...] זה היה במטבח [...] אז היא באה ותקפה אותי, ישר שלפה את הסכין וישר קפצה עלי, לא היה איום או משהו שהיא מחזיקה וצועקת וישר שלפה ותקפה, קיבלתי דקירה פה (כתף שמאל) [...] אני דוחף אותה מרחיק אותה ממני והיא חוזרת ותוקפת. [...] אני זרקתי עליה כסאות (פלסטיק) [...] דחפתי אותה אחרי שראיתי שהיא לא רוצה לזוז (ו)לא רוצה לעזוב את הסכין. ניסיתי לשלוף ממנה את הסכין גם קיבלתי דקירה פה ביד שמאל (באמה שמאל) [...] והחזקתי אותה בידיים וניסיתי. גם אמרתי לה 'תירגעי, תירגעי אני הכל בסדר, תירגעי ואני הולך', כאילו היא לא שומעת, ודחפתי אותה היא חזרה לתקוף שוב, שוב, דחפתי אותה וזרקתי עליה את הכיסאות, פגעו פה בפלג גוף עליון או איפה הבטן או משהו כזה. היא, מהמכה של הכיסאות, גם נדחפה לארון - יש ארון מאחוריה, הכיסאות שזרקתי עליה כאילו דחפו אותה לארון [...] כאילו היא קיבלה מכה כביכול כפולה - גם מהכיסאות, גם בגב, והיא לא עצרה. בשלב הזה ראיתי שהיא רוצה לבוא לרדוף אחרי ניסיתי לברוח, תוך כדי שאני יוצא, מגיע בתחילת הפרוזדור, ואני מסתכל לכיוון דלת היציאה אני רואה את האלה, החזקתי את האלה והסתובבתי בחזרה. פתאום אני רואה אותה מגיעה אלי, רצתי אליה ונצמדנו אחד לשני בין הפרוזדור למטבח בטווח אפס יענו, באתי להיכנס למטבח מצד ימין כזה, איך שלקחתי ימינה, אני והיא פנים מול פנים והיא עם סכין. עכשיו אין לי טווח להרביץ לה באלה, אז צריך לזרוק את האלה ולנסות להחזיק לה את הידיים, זה מה שניסיתי לעשות, אני זוכר, נאבקתי אתה במטבח, אז נפלתי, בעצם נפלנו שנינו וגם נאבקנו היא מנסה לקחת ממני את ה... אני מנסה לקחת ממנה את הסכין ואני לא מצליח, מרגיש עייף כזה חלש. איכשהו השתחררה כאילו הידיים שלה השתחררו מהידיים שלי והיא דקרה אותי ברגל ימין, אני זוכר שלוש דקירות, אחת מהן ברגע שנדקרתי הדם התחיל להשפריץ בכמויות, וגם בגלל המאבק כל היד שלי יד שמאל איפה שנדקרתי גם הרבה דם ירד. בשלב הזה התחלתי לאבד הכרה, מין לאבד הכרה, מטושטש כזה, עייף, אחרי שהיא דקרה אותי את הדקירות האלו דחפתי אותה כביכול, [...] אני חצי על הברכיים כזה והיא לפעמים על הברכיים לפעמים מין שוכבת כזאת. [...] אז באיזשהו שלב אני

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 21-06-14306 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

דוחף אותה ואז היא נשכבת על הרצפה היא הייתה על הברכיים כזה. ברגע שדקרה אותי דחפתי אותה, היא שכבה כביכול ואני קמתי מהר והחזקתי את האלה. (ו) אז היא באה לקום, הרבצתי לה, הרבצתי לה כמה מכות אני לא זוכר בדיוק כמה ואז היא כאילו מין נופלת כזאת, הייתה מנסה לקום אחרי המכות היא נופלת, בשלב זה התחלתי כאילו לסגת, לצאת, אני רואה שהיא עוד פעם קמה עמדה על הרגליים, והתחילה לבוא לכיוון שלי, רוצה לרוץ אלי לתקוף, אז גם הבאתי לה עוד מכות, היא נפלה, ראיתי שהיא לא מצליחה לקום, היא מנסה לקום אבל קשה לה, אז ברגע הזה אני לא זוכר מתי ראיתי, הסתובב לי הראש, מין התעלפתי אני לא יודע איך להסביר את זה אחרי כמה זמן אני קם כמו משינה כזאת, זוכר שכמו לקום מניתוח הרדמה או משהו, מסתכל הכל דם, אני פצוע מדמם והיא מנסה לקום כזה ולא מצליחה, אז קמתי ויצאתי החוצה לבקש עזרה [...] (עמ' 130-135 ; סימני הפיסוק אינם במקור – י.ל.).

לגבי מספר המכות שנתן, תיאר הנאשם כי תחילה היכה את המנוחה – כששניהם בעמידה בין 3 ל 4 מכות; וליתר דיוק, כדבריו: "נתתי כמה אבל לא זוכר בדיוק כמה, 3, 4, 2, 3, 4, 3, 4" (חקירה נגדית, עמ' 178 שורה 17); הנאשם תיאר כי בשלב זה המנוחה נפלה; וכשניסתה להתרומם (וכדבריו: "התרוממה חצי"), הוא שוב היכה בה "יכול להיות על פלג גוף עליון לא כיוונתי למקום מסוים... בתקיפה הזאת בדיוק לא זוכר אבל גם בין 3 ל 4 (מכות – י.ל.)..." (חקירה נגדית עמ' 179)

לגבי המיקום בו הייתה האלה טרם שנטל אותה, הנאשם מסר כי האלה הייתה מונחת בפרוזדור הבית, קרוב יחסית לכניסה לסלון הצמוד למטבח (ר' המיקום עליו הצביע הנאשם בתצלום 10 בת/107 - חקירה ראשית עמ' 142 למטה; חקירה נגדית עמ' 165 למטה). הנאשם תיאר כי האלה הייתה בבית על רקע סכסוך עם משפחה אחרת, והייתה אחת מתוך מספר אלות שהחזיק הן בבית האם וכן ברכבו. הנאשם מסר מספר גרסאות בהקשר זה, ובעדותו הראשית היה קשה להבין עד תום מה היה מיקום האלה הרלוונטית. אביא להלן קטע מתוך התייחסותו לאלה:

"[...] האלה היא לא כל הזמן באותו מקום, היא באזור הפרוזדור אבל לפעמים מאחורי דלת הכניסה, לפעמים מאחורי דלת הכניסה לסלון שזה הפרוזדור, לפעמים מאחורי הדלת של חדר השינה שזה גם הכניסה שלו מהפרוזדור, אז היה עובר פעם פה פעם שם אבל כל הזמן יש אלה שם בבית, אם אימא תצטרך אותה מהאנשים האלה הם נכנסים לבתים גם כאילו שיהיה לה לפחות להרתיע אותם או שאני מגיע לשם ומתנפלים עלי שיהיה לי משהו להגן על עצמי בגלל זה היה שם אלות כל הזמן" (חקירה ראשית, עמ' 144 שורות 24-30).

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

ובאשר לטענה כי יציאתו הלפני אחרונה מהבית (בשעה 10:59 כאשר ניגש לרכבו) הייתה לצורך ההצטיידות באלה, הנאשם הכחיש זאת וטען כי הוא ניגש לרכבו ככל הנראה כדי לקחת את חבילת החיתולים (חקירה ראשית, עמ' 142 שורה 25); בהמשך – עדיין בעדותו הראשית – שינה את גרסתו וטען כי אינו יודע לצורך מה ניגש לרכבו ואינו זוכר זאת (עמ' 145 שורות 14-16); ולבסוף שינה שוב גרסה וטען שניגש לרכב ככל הנראה כדי לקחת קופסת סיגריות (עמ' 146).

הנאשם התקשה להסביר כיצד עומדת גרסתו לעיל ולפיה הביא סיגריות מהרכב, עם גרסתו הבסיסית ולפיה סמוך לאחר חזרתו מהמכולת החלה המנוחה לתקוף אותו, תחילה מילולית ולאחר מכן עם סכין; וכן התקשה להסביר, באותו הקשר, כיצד תיאורו לעיל על אודות הבאת הסיגריות מתיישבת עם הפרש זמנים של 2.5 דקות בלבד (לשיטת הנאשם – מזמן מסך 10:53:30 ועד 10:55:59) בה ארך לשיטתו כל האירוע כולל הוויכוח המילולי (חקירה נגדית עמ' 181-182).

חוות הדעת של המעבדה הניידת ושל המרכז הלאומי לרפואה משפטית

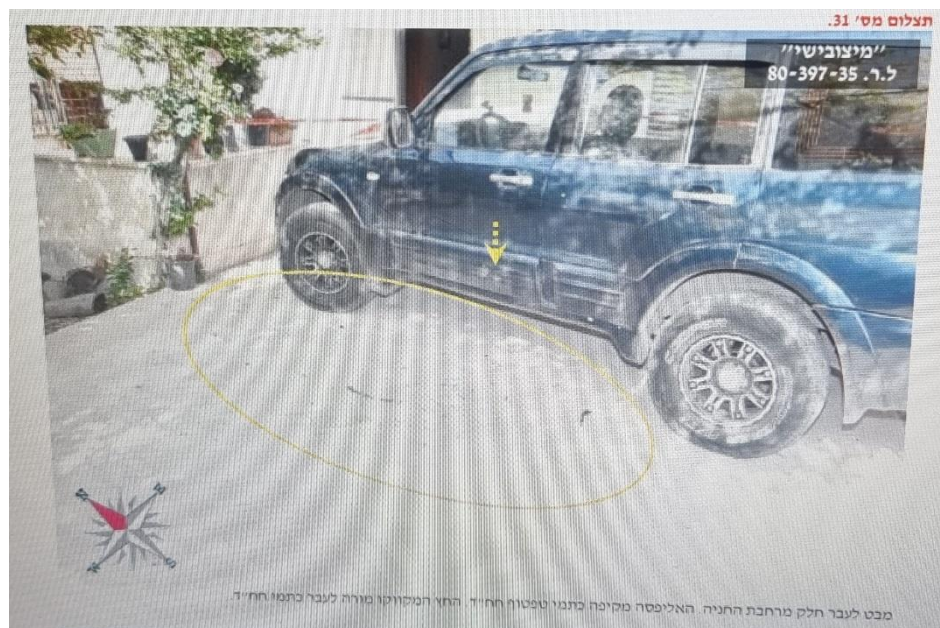
16. סמוך לאחר האירוע נבדקה הזירה על ידי רפ"ק ירון חירובסקי מהמעבדה הניידת של מז"פ, שערך את חוות דעתו (ת/107). המאבק האלים הותיר מטבע הדברים סימנים וממצאים בתוך הבית ובמקומות שונים, שעיקרם כתמי דם שמקורם במנוחה ובנאשם. חלק מהממצאים נדגמו ונשלחו למרכז הלאומי לרפואה משפטית למעבדת ד.נ.א, ואפנה בנדון לחוות הדעת של ד"ר ענת גסט שהוגשו בהסכמה (ת/142 וכן ת/178). המאשימה האירה זרקור לממצאים שאותרו בתוך הרכב בסביבת הנהג וכן על רחבת החנייה סמוך לדלת הנהג, ואלה הם -

(-) על רחבת הבטון של חניית הבית, במקום בו חנה רכבו של הנאשם, סמוך לדלת שמאל קדמית, אותרו כתמי טפטוף של חומר חשוד כדם (חח"ד) (תועד בתצלומים 31-32 בחוות הדעת). אחד הכתמים נדגם וסומן כ"דגימה 5" ונמצא **תואם לדמו של הנאשם** (ר' חוות דעת המכון ת/178). נביא להלן תצלום בנדון -

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

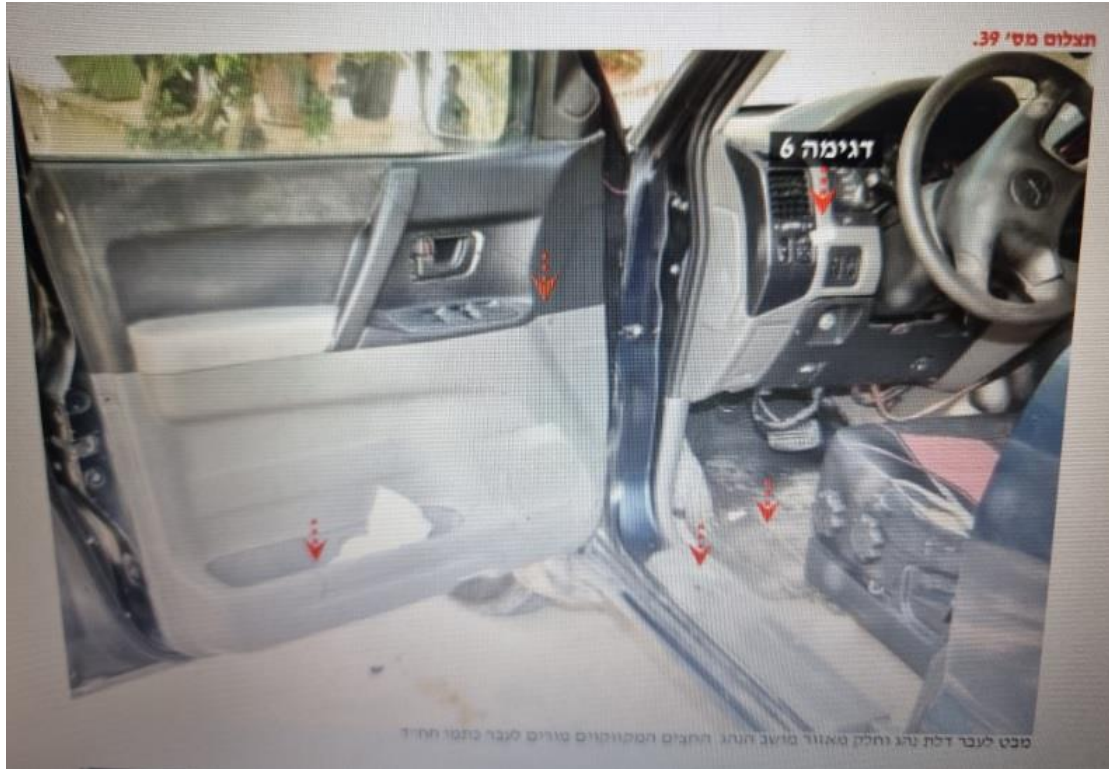

(-) מבדיקה על הרכב ובתוכו – אותרו כתמים של חומר חשוד כדם בצורת מריחה על הפגוש הקדמי בצד שמאל; כתמים על ידיית פתיחה של דלת ימנית אחורית; כתמים על דלת הנהג בצד החיצוני והפנימי; כתמים למרגלות מושב הנהג; וכן כתמים על לוח המחוונים מצדו השמאלי של ההגה (תצלומים 39-40 לחוות הדעת). אחד הכתמים מלוח המחוונים נדגם (דגימה 6) ונמצא תואם לדמו של הנאשם (ת/178). נביא תצלום בנדון -

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

(-) מסקנה נוספת אליה הגיע מומחה המז"פ היא כי בשלב מסוים של המאבק שהה הנאשם סמוך או מעל לרגלי המנוחה כאשר היא שכבה על בטנה וכפות רגליה היו כלפי מעלה. המומחה ביסס מסקנתו זו (אותה קבע "בסבירות גבוהה") על מציאת כתם טפטוף של דם הנאשם שנמצא בחלק התחתון של כף רגל ימין של המנוחה. אפנה בנדון לתצלומים 28-30 בלוח התצלומים שצורף לחוות הדעת ת/107, וכן לסעיף 9 למסקנות המומחה. ממצאיו ומסקנות המומחה בנדון, ובכלל, לא נסתרו.

החבלות שחבל הנאשם במנוחה; פציעותיו של הנאשם

17. בנוגע למנוחה – כפי שצוין לעיל מותה נגרם מחבלות לראשה כתוצאה מהכאת הנאשם באמצעות האלה. אפנה בנדון לחוות דעת המרכז הלאומי לרפואה משפטית וכן לצילומי המנוחה (ת/141 וכן הצילומים ת/141א'+ב'). עלה בבירור כי הנאשם היכה את המנוחה בראשה מספר רב של פעמים וגרם לה "פצעי קרע ושפשוף מלווים בשברים רבים ברחבי הגולגולת" (עמ' 10 לחוות הדעת). בנוסף, הנאשם גרם לשברים בשיניה ולחבלות רבות בגב ובגפיים. כפי שצוין בחוות הדעת, מיקום

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

החבלות באמות ובכפות הידיים – כולל שבר באמה ופצעי קרע ושפשוף מתיישבים עם פצעי הגנה במהלך ניסיונותיה להגן על עצמה.

עיון בתמונות המנוחה מעלה כי היא הוכחה קשות בראשה - הן בחלק הקדמי של פניה (אפנה לפצעי הקרע בסנטר, בשני צדי המצח וכן לשבר באפה); והן בחלק העליון והאחורי של הגולגולת. מדובר בפצעי קרע וכן שברים בגולגולת. לגבי החבלות בחלק האחורי של הגולגולת, אפנה לדוגמה לתצלומים 161 ו 162 בתצלומי הזירה, וכן אפנה לעדותה של ד"ר פורמן, שלא נסתרה, ולפיה "המכות בחלק העליון של הראש .. לא מתיישבות עם נפילה.." (פרוטוקול הדיון מיום 8.1.23 עמ' 96 שורות 6-7). ד"ר פורמן ציינה כי מדובר ב 7 קרעים בראש ומשום שלא ניתן לשלול שאותן מכות גרמו לאותם קרעים ציינה כי בלפחות 3 מכות בראש באזור הקרקפת, לא כולל אזור הפנים, שכולן נגרמו בעוד המנוחה הייתה עדיין בחיים (שם, עמ' 97-98). בנוסף, אפנה לחבלות הרבות שנגרמו למנוחה בכל חלקי הגוף כולל פצעי הגנה באמת יד שמאל. סימני האלה נראים היטב.

18. באשר לנאשם - עיון בתיעוד הרפואי שהוגש לגביו (ת/157) וכן צפייה בתיעוד הווידאו שלו סמוך לאחר האירוע כאשר שהה בבית החולים (ת/2) מעלה כי פציעתו הייתה שטחית יחסית, וכך היא גם הוגדרה במסמך של בית החולים בני ציון מיום 16.5.21 (ת/162). מדובר בעיקר בפצע דקירה באמה אמצעית של יד שמאל (2 ס"מ) וכן פצע דקירה בשליש האמצעי של הזרוע (2 ס"מ) שלא גרמו להגבלה בתנועה; וכן חתך של כ 6 ס"מ בירך ימין וכן חתך נוסף של כ 2 ס"מ שלא גרמו להגבלה. לא בכדי שוחרר הנאשם למחרת יום האירוע. ביום 13.5.21 בוצעה לנאשם "בדיקת חיים" במרכז הלאומי לרפואה משפטית (ת/177) ונמצאו הממצאים העיקריים שכבר תוארו לעיל (פצעי דקירה בצד שמאל בצד האחורי, בזרוע שמאל), שיכולים להתיישב עם פצעי הגנה, וכן פצע דקירה בירך הימנית.

כפי שצוין לעיל, סמוך לאחר האירוע הנאשם נראה כאוב מאוד וגם לחלק מדיוני בית המשפט הוא הגיע כשהוא נעזר חלקית בכיסא גלגלים. עם זאת, הגורם העיקרי לכך הוא תאונת העבודה מחודש 8/2019 שגרמה לשבר בחוליות הגב. הנאשם טופל לאחר התאונה ועד מעצרו במרפאת כאב והותווה לו בין היתר קנביס רפואי. יוער כי בחודש 3/20 עבר הנאשם התקף לב וטופל תרופתית גם בהקשר זה. בעקבות התאונה הנאשם טופל גם בפן הנפשי והתרשמות גורמי המקצועי היתה ש"סף הגירוי ירד מאוד" (ר' בנדון ת/165) ולא מן הנמנע שיש לכך קשר לעניינו.

חלק שלישי – דיון ומסקנות

19. לאחר בחינת ראיות הצדדים וטיעוניהם, וכן התרשמות בלתי אמצעית מהנאשם וניתוח גרסתו, הגעתי למסקנה שהוכח מעבר לכל ספק סביר כי הנאשם רצח את המנוחה כנטען בכתב האישום.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

ממצא המבסס את מסקנתי לעיל הוא קביעתי – שאף היא הוכחה מעבר לכל ספק סביר – שהנאשם נטל את האלה מרכבו בשעה 10:59, לאחר שנדקר (ולו חלק מהדקירות שבסופו של דבר נדקר) על ידי המנוחה.

20. ראש וראשון אפנה לחוות הדעת של המעבדה הניידת ושל המרכז הלאומי לרפואה משפטית. כאמור, מומחה המז"פ שהגיע לזירה דגם, בין היתר, כתמי דם שאותרו הן סמוך לדלת הנהג והן בתוך רכבו של הנאשם, על לוח המחוננים מצידו השמאלי של ההגה. פענוח הדגימות הצביע על כך שמדובר בדמו של הנאשם.

לכן, בשים לב לכך שמאז חזרת הנאשם מהמכולת הפעם היחידה בה הוא נצפה בסרטון מצלמת האבטחה בקרבת דלת הנהג ובתוך הרכב הייתה בשעה 10:59; ובשים לב להימצאות דמו במיקומים אלה, המסקנה המתבקשת מכך – בהיעדר הסבר אחר להימצאות הדם במקומות אלה – היא כי הנאשם יצא לרכבו בנקודת זמן זו, לאחר שנדקר על ידי המנוחה ובזמן שדימם.

הנאשם לא נתן כל הסבר סביר ומתקבל על הדעת להימצאות כתמי הדם שלו בשני המקומות לעיל ולכן המסקנה היחידה בנסיבות העניין, היא כי מדובר בכתמי דם ש"הגיעו" לשם כאשר הנאשם ניגש לרכבו בשעה 10:59, פתח את דלת הנהג והכניס חלק מגופו לתוך הרכב – כפי שנצפה בסרטון מצלמת האבטחה אליו הפנינו לעיל.

21. במהלך שמיעת הראיות העלה בא כוח הנאשם אפשרות לפיה אדם שנכח בזירה וטיפל במנוחה או בנאשם "העביר" את טיפות הדם של הנאשם לתוך הרכב וכן סמוך לדלת הנהג. הועלתה בהקשר זה האפשרות שהעברת הדם הייתה באמצעות מגבת או פיסת בד ששימשה לטיפול בנאשם ושנספגה בדמו. עוד נטען, כי לאחר האירוע הגיעו לזירה אנשים רבים שיצאו ונכנסו את הבית, וחלקם אף נראה עובר ליד דלת הנהג ברכב ולא מן הנמנע שמאן דהו אף נכנס לתוך הרכב והעביר את דמו של הנאשם.

אין בידי לקבל טענה זו או לקבוע כי הועלה בנדון ספק סביר. מומחה המז"פ רפ"ק חירובסקי התייחס בעדותו לטיפות הדם שנמצאו ברחבת הכניסה, לרבות אלה שאותרו סמוך לדלת הנהג, וקבע כי אין מדובר ב"כתמי העברה" אלא בכתמי טפטוף ש"רק מישהו שדימם בצורה אקטיבית או היה מגואל בדם בכמות כזאת שהמשיך לטפטף, ישאיר אותם...". (עמוד 26 לפרוטוקול הדיון מיום 9.2.22). הדברים נאמרו במענה לאפשרות שהעלה בא כוח הנאשם ולפיה כתמי הדם הועברו מתוך הבית לרחבה החיצונית על ידי אחרים שהגיעו לזירה לאחר האירוע. אני מאמץ בהקשר זה את דברי העד, שבוססו בראיות, התבססו על מקצועיותו ומומחיותו, ולא נסתרו.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

האפשרות שטיפות אלה הגיעו, למשל, ממגבת ספוגה בדם שמאן-דהוא "טלטל" אותה דווקא סמוך לדלת הנהג של הרכב, היא תיאורטית, נעדרת אחיזה כלשהי בראיות, וכאמור - נסתרה בעדות המומחה.

אעיר, כי מומחה המז"פ ציין שהוא אינו זוכר כי הבחין בזירה במגבות ספוגות בדם, ויש להניח שאם היו כאלה היה מתעדן (עמ' 30 למעלה). השכנה א' מולא, בעדותה מיום 14.2.22, אכן העידה כי כאשר הנאשם היה ברחבת הבית היא נתנה את הסינר שלה לדודו של הנאשם, בשם סלאח, כדי שהלה יחבוש את רגלו של הנאשם, אך הנאשם עצמו לא מסר כי ניגש בשלב כלשהו לאחר שנדקר (עם הסינר או בלעדיו) לצד השמאלי של רכבו, ואף עד אחר לא העיד על כך.

אם לא די בכך, אין כל היגיון כי גם אם פלוני הסתובב בזירה עם מגבת ספוגה בדמו של הנאשם, הוא יעבור אתה ליד דלת הנהג דווקא, שכן מדובר באזור הרחוק מדלת הבית ואין מדובר בדרך ה"טבעית" והרגילה לצאת ולהיכנס מהבית. ומדוע שאותו פלוני האוחז בידו מגבת ספוגה בדם הנאשם, אף אם יצא עמה מהבית ואף אם עבר ליד דלת הנהג, יעצור דווקא שם?

ובהמשך ישיר לאמור לעיל, ניתן להבחין שמסלול טיפות הדם והצטברותן סמוך לדלת הנהג "נעצר" בחלק זה של הרכב, והטיפות אינן "ממשיכות" לחלק האחורי של הרכב. "נתיב" טיפות זה מתאים למסלול שעשה הנאשם מדלת הבית עד לדלת הנהג, וחזרה, בלי "להמשיך" סמוך לחלק האחורי של הרכב; ובדיוק כפי שנצפה במצלמת האבטחה בשעה 10:59 – כאשר הנאשם יצא את הבית וניגש לדלת הנהג כאשר הוא חולף (הן בהלוך והן בחזור) דרך חלקו הקדמי של הרכב. מומחה המז"פ רפ"ק חירובסקי אף התייחס לצבר הטיפות סמוך לדלת הנהג וקבע בהקשר זה ש: **"...זה מישו שכנראה האט את הליכתו..."** (עמ' 36 לפרוטוקול הדיון מיום 9.2.22 שורה 21).

זאת ועוד, טענת ההגנה – שהועלתה במהלך שמיעת הראיות - שאינה אלא תיאוריה בלתי מבוססת, אינה נותנת מענה להימצאות דמו של הנאשם בתוך הרכב. במילים אחרות, אף אם פלוני היה הולך בדרך הארוכה והלא הגיונית שתוארה לעיל, מדוע שיכנס לתוך הרכב עם פיסת הבד או המגבת ומדוע שיגע בלוח המחוונים של הרכב.

לא התעלמתי מטענתו של הנאשם ולפיה כאשר חזר לביתו השאיר את רכבו מונע. הנאשם טען בהקשר זה, שנהג כך משום שבסה"כ התכוון למסור את החיתולים, לשטוף את פניו ולהמשיך בדרכו (ר' פרוטוקול עדותו עמ' 186 למטה). דא עקא שגם לשיטת הנאשם הוא החליט להישאר בבית ולשתות קפה ולשם כך אף "שם את הקפה על הגז". לכן, עולה תהייה האם הוא באמת

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

השאיר את רכבו מונע ומדוע – גם בהנחה ואכן היה כך – לא יצא להדמימו. כשלעצמי, איני נותן אמון בגרסה זו, שהיא גרסה כבושה. בכל אופן, הגם שהרכב נמצא כשדלתותיו אינן נעולות ועם מפתח במתג ההתנעה (ר' תצלום 231 בתצלומי מז"פ וכן עדות המומחה עמ' 32 שורה 19) אין בכך להועיל לנאשם שכן גם אם אניח כי הרכב אכן נותר מונע במהלך האירוע, ואוסיף ואניח (הגם שאין לכך ראיות ואיש מהצדדים לא חקר בנדון ולו ברמז) כי מאן דהוא דומם את המנוע לאחר האירוע, הדבר עדיין אינו יכול ליתן הסבר להימצאות כתמי טפטוף סמוך לדלת הנהג וכן לכתמי דמו של הנאשם בתוך הרכב על לוח המחוונים.

22. ביסוס נוסף למסקנתי לעיל היא התרשמותי הבלתי אמצעית מהנאשם בעת שהעיד לפנינו; ניתוח הגרסאות שמסר במהלך חקירותיו במשטרה; וכן עדויות אחיותיו.

גרסת הנאשם הייתה מתחמקת, "משטחית" ולא מהימנה; כך באופן כללי וכך גם לעניין מיקום האלה. כפי שהרחבתי לעיל, הוא העלה גרסאות מתפתחות וסותרות ביחס למיקום האלה ומועד נטילתה –

בהודעתו מיום 18.5.21 אישר כי נהג להחזיק "מקלות" ברכב על רקע סכסוך שכנים; ולגבי יום האירוע לא שלל כי יצא להביא את האלה מהרכב. רק בהמשך "נזכר" והעלה מיוזמתו באופן תמוה, בפתחן של שתי חקירות, כי נטל את האלה מתוך הבית.

זאת ועוד, הנאשם לא הכחיש כי יצא לרכב לאחר שחזר מהמכולת (לא ניתן היה להכחיש זאת נוכח סרטון מצלמת האבטחה), אך העלה מספר גרסאות בנדון - מחד, טען שאינו זוכר מדוע יצא לרכב; אך בה בעת העלה אפשרויות רבות לסיבת יציאתו – לקחת סיגריות; להביא את החיתולים; להביא טלפון; או כדי להביא מגבת.

זאת ועוד, בעת שהעידו מטעם המאשימה חלק מאחיות הנאשם והמנוחה, הן התייחסו, בין היתר, גם לנושא הימצאות אלה או אלות בבית. מדובר באחיות שלפחות חלקן נהגו לבקר את האם ואת המנוחה מעת לעת וניתן להניח כי היו מודעות לחפצים המצויים בבית, לפחות אלה הגלויים. האלה הוצגה לחלק מהאחיות והן לא זיהו אותה. יתרה מכך, האחיות לא מסרו, למשל, כי ראו את האלה או מקלות אחרים בבית האם, וגם נתון זה עומד בסתירה לטענת הנאשם לנטילת האלה מתוך הבית. כך, האחיות א' (אם התינוקת) שהביאה את בתה מדי יום לבית האם, השיבה כי האלה לא מוכרת לה (פרוטוקול מיום 8.1.23, עמ' 124); כך גם האחיות מ' (פרוטוקול מיום 8.1.23, עמ' 111 למטה); וכך גם האחיות ע' (פרוטוקול מיום 8.1.23, עמ' 132 שורות 20-17). נזכור כי לשיטת הנאשם האלה היתה מונחת באופן גלוי במסדרון בכניסה לסלון הגדול, במיקום שמצופה שכל

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

אדם הנכנס לבית יבחין בה. נתתי אמון מלא בגרסאות האחיות, כך באופן כללי ומאליו יוצא שגם בנקודה זו. זאת ועוד, הנאשם לא עימת את אחיותיו עם טענתו כי באופן כללי היו בתוך הבית מקלות על רקע הסכסוך עם השכנים, או עם המיקום הקונקרטי עליו הצביע הנאשם, מה שיכול היה, אולי, לתמוך בגרסתו.

23. סוגיה הדורשת התייחסות בהקשר למיקום האלה, ושנקשרת ולו בעקיפין לטענת הנאשם כי לא הביא אותה מהרכב, היא מתי לקח הנאשם את החיתולים מהרכב אל תוך הבית.

אפרוס תחילה את הנתונים הרלוונטיים בהקשר זה – עם חזרת הנאשם לביתו מהמכולת בשעה 10:55, הנאשם לא נצפה מוציא את הטיטולים מהדלת השמאלית-אחורית (לשם הכניס את חבילת הטיטולים כפי שנצפה בתייעוד מצלמת האבטחה של המכולת). למעשה, וזה הדבר החשוב, הנאשם נראה עובר מאחורי רכבו, הקיף אותו מצד שמאל לכוון צד ימין כשידיו ריקות. לכאורה, הנאשם לא נטל את חבילת החיתולים מיד עם חזרתו מהמכולת. דא עקא, שמתייעוד מצלמת הגוף של השוטר סאלח שהגיע לזירה סמוך לאחר האירוע (ת/116) ניתן להבחין כי על הדלפק בפתח המטבח מונחת חבילת חיתולים בגוונים כחול ולבן, דומה או זהה לחבילה שרכש הנאשם (זמן מסך 11:23:36). לכאורה, הדבר תומך באחת מגרסאות הנאשם ולפיה בשעה 10:59 הוא יצא להביא את חבילת החיתולים מהרכב (ולא את האלה, כנטען על ידי המאשימה). כפי שכבר צוין לעיל, אין מחלוקת שהנאשם הגיע לרכב, פתח את דלת הנהג, אך לא ניתן להבחין, משום ההסתרות שצוינו לעיל, אם הוציא משם חפץ כלשהו. עם זאת, טענה זו אינה נותנת מענה לכתמי הדם שנמצאו על רחבת החנייה סמוך לדלת הנהג, ובעיקר אינה נותנת מענה לכתמי הדם בתוך הרכב סמוך להגה. כפי שהורחב לעיל, הנאשם לא נתן מענה כלשהו לכתמי דם אלה. למותר לציין שלא ניתן לקבל את ההנחה (ואף הנאשם לא מבקש זאת) ולפיה הוא יצא לרכב כדי להביא את חבילת החיתולים לאחר שנדקר ובעודו מדמם. גם לא ניתן לקבל את ההנחה שהנאשם יצא להביא איזה מהחפצים אותם העלה במסגרת האפשרויות שפרס בעדותו (מגבת, טלפון, סיגריות) בעודו מדמם, שעה שלגרסתו הוא חשב שהוא בסכנת חיים וחשש שהמנוחה תמשיך לתקוף אותו. נזכיר, כי הנאשם יצא לרחוב וביקש עזרה כ 02:15 דקות לאחר יציאתו לעיל לרכב, כך שגם אם היציאה לרכב הייתה כדי לקחת הטלפון ולהזעיק עזרה מצופה היה לראותו נותר מחוץ לבית ומתקשר מיד להזעיק עזרה, ולא חוזר לבית ו"מסתכן" בכך שהמנוחה תמשיך לתקוף אותו.

ועדיין, נותרה השאלה כיצד הגיעה חבילת החיתולים לתוך הבית. מענה חד משמעי לא יימצא במסגרת זו, ודומה כי מדובר ב"חידה" לה לא יימצא פתרון מושלם וחד משמעי (והשווה בהקשר זה עם האמור בע"פ 4354/08 מדינת ישראל נ' רבינוביץ (22.4.2010), פסקה 50). עם זאת, ייתכן והתשובה לכך מצויה בעצמים המסתירים חלקים מהרכב, ובעיקר בגובה רכבו של הנאשם – גיפ

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

מסוג מיצובישי פאג'ירו שגובהו כ 185 ס"מ. אפנה לכך כי כאשר הנאשם חזר מהמכולת בשעה 10: 55 הוא יצא את רכבו והקיף אותו מאחור (משמאל לימין). באותו קטע קצר של דרך ניתן היה להבחין כי הוא אינו מחזיק דבר בידיו, אך תשומת הלב כי כאשר הנאשם "עבר" לדופן ימין של הרכב, הרחוקה מהמצלמה, "נעלם" הנאשם משום גובה הרכב וזווית הצילום. לכן, לא מן הנמנע כי הנאשם הוציא את חבילת החיתולים דרך הדלת הימנית האחורית מיד כשעבר שם וטרם נכנס לבית, ולכן פעולה זו אינה נראית במצלמה (או שנכנס לבית, נזכר ששכח להביא את החיתולים ואז יצא להביאם דרך הדלת הימנית של הרכב).

24. לאחר שנסקרו עיקר הראיות ומשיריעת המחלוקת ברורה, נפנה תחילה לטענתו העיקרית של הנאשם והיא - האם עומדת לו טענה להגנה עצמית או כל טענה אחרת.

25. סעיף 34 לחוק העונשין הדין בסייג הגנה עצמית קובע כך :

"לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שהיה דרוש באופן מיידי כדי להדוף תקיפה שלא כדין שנשקפה ממנה סכנה מוחשית של פגיעה בחייו, בחירותו, בגופו או ברכושו, שלו או של זולתו, ואולם אין אדם פועל מתוך הגנה עצמית מקום שהביא בהתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים".

הוראה משלימה מצויה בסעיף 34טז' לחוק העונשין הקובע כי "הוראות סעיפים 34, 34א ו- 34ב לא יחולו כאשר המעשה לא היה סביר בנסיבות הענין לשם מניעת הפגיעה". נוסף על כך יש לזכור כי די בספק סביר כדי להיכנס תחת כנפי הסייג (ס' 34 כב').

26. בפסיקה נקבעו 6 תנאים שרק בהתקיימם עומדת לנאשם טענה להגנה עצמית - הראשון הוא כי בוצעה תקיפה שלא כדין; השני הוא קיומה של סכנה מוחשית של פגיעה בחיים, ולעניין זה אין די בסכנה שהסתברות התממשותה ערטילאית; השלישי הוא תנאי המידיות, כאשר מעשה ההתגוננות דרוש "באופן מיידי" להדיפת התקיפה; הרביעי הוא שהאדם לא נכנס למצב בהתנהגות פסולה; החמישי הוא נחיצות (איכותית וכמותית), כאשר נדרש שלא ניתן היה להדוף את התקיפה בדרך אחרת פוגענית פחות; והשישי הוא פרופורציה, היינו יחס ראוי בין הנזק הצפוי מפעולת המגן לנזק שהיה צפוי מהתקיפה. ולהרחבה בנדון ר' ע"פ 4784/13 סומך נ' מדינת ישראל, פסקה 162 (18.2.2016); ע"פ 4191/05 אלטגאוז נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (25.10.2006).

27. בחינת התנאים לעיל בענייננו מוליכה למסקנה כי סייג ההגנה עצמית אינו מתקיים.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

אין חולק כי הנאשם לא הגיע לבית האס בבוקר האירוע עם כוונה מוקדמת להתעמת עם המנוחה, וממילא שלא בכוונה לגרום למותה. המאשימה לא ייחסה לנאשם רצח לאחר תכנון, או רצח במטרה לכפות אורחות התנהגות (סעיף 301א(5) לחוק) שכן גם אם ברקע הדברים הנאשם ניסה לשלוט על חיי המנוחה במטרה לכפות עליה אורח חיים מסוים, ביום האירוע הנאשם לא גרם למותה על רקע זה או ממניע זה. כפי שכבר הורחב לעיל, העד היחיד לתחילת האירוע הוא הנאשם, שאין חולק שנדקר על ידי המנוחה. משכך, אניח - בהיעדר ראיות אחרות - כי תיאורו בנוגע לתחילת האירוע האלים הוא נכון. במלים אחרות, אניח כי המנוחה היא זו שתקפה אותו ראשונה והחלה לדקור אותו. העובדה – וכך אני קובע - שבחודשים שלפני כן הנאשם התעמר במנוחה באופן שתואר לעיל, לא הצדיקה את תקיפתו, בוודאי לא באופן כה אלים. משכך, התקיים **התנאי הראשון** שעניינו "תקיפה שלא כדין". עוד אניח, כי נוכח דקירתו על ידי המנוחה התקיים גם **התנאי השני** שעניינו קיומה של סכנה מוחשית לפגיעה בחיים.

28. ואולם, **התנאי השלישי** שעניינו בתנאי המידיות (מעשה ההתגוננות היה דרוש באופן מידי על מנת להדוף את התקיפה), לא התקיים בעניינו. לפי תנאי זה, על ההגנה להתבצע אך מהרגע שהמעשה דרוש באופן מידי כדי להדוף את התקיפה, ועליה להיפסק ברגע שלא נדרש עוד מעשה התגוננות כדי להדוף את התקיפה. גם אם נאמץ את גרסת הנאשם כי חמתה של המנוחה בערה בה והיא זו שהחלה לתקוף אותו באורח פתאומי באמצעות הסכין, בשלב מסוים הנאשם "התנתק" מהמנוחה, יצא מהבית וניגש לרכבו מרחק של מספר מטרים מהבית. משכך, לא נדרשה פעולת הגנה **מידית** כדי להדוף את התקיפה, שלמעשה הסתיימה ונעצרה בנקודה זו.

הנאשם אמנם טען שחשש שהמנוחה תרדוף אחריו ותנסה להמשיך לתקוף אותו, אך הוא לא טען, למשל, שהמנוחה יצאה מהבית אחריו ובעקבותיו בעת יציאתו לרכב. יתר על כן, דווקא בשל חששו שמא המנוחה תנסה "לרדוף אחריו" היה מצופה ממנו להישאר מחוץ לבית ולהתרחק ככל האפשר, ובטח שלא לשוב לבית כשהוא דקור, מדמם, וחושש שהמנוחה תמשיך לתקוף אותו.

29. לגבי **התנאי הרביעי** שעניינו בכניסה למצב שהתנהגות פסולה – כפי שעלה מגרסת הנאשם לאחר שובו מהמכולת, הסיטואציה בבית עדיין הייתה רגועה עד שבשלב מסוים טענת המנוחה כי הנאשם רוצה "לשלוט" על אמם (בהמשך לשאלתו היכן האם). הנאשם תיאר כי בשלב זה הוא איים על המנוחה בכך שאמר לה שאם לא תשתוק הוא יכה אותה. הנאשם הוסיף כי לא התכוון לממש את דבריו, ומיד בהמשך "**ברגע שאני אמרתי את המילה 'ארביץ' לך' היא קיבלה ג'ננה**" (עמ' 135 לפרוטוקול עדותו, שורה 33).

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

אין חולק שמדובר באיום פסול מצד הנאשם והדברים מקבלים משנה תוקף נוכח יחסו הנוקשה כלפי המנוחה. המאשימה טענה בסיכומיה (עמוד 19 סעיף 6) כי הנאשם הכניס עצמו למצב בהתנהגות פסולה, באופן שהיה חייב לצפות מראש את אפשרות התפתחות הדברים. איני סבור כן. לא ניתן לקבל את עמדת המאשימה ולפיה היה על הנאשם לצפות את האפשרות כי המנוחה תפתיע אותו ותתקוף אותו בסכין. חרף יחסי המרות והשליטה – הפסולים לכל הדעות – שהנהיג הנאשם כלפי המנוחה, מרבית העדים העידו שהגם שהמנוחה לא הייתה "שבעת רצון", לשון המעטה, מהתנהלות הנאשם כלפיה, לא היו ביניהם בעבר עימותים פיזיים. משכך, יש קושי לצפות שימוש בסכין בנסיבות שכאלה.

זאת ועוד, נקבע בפסיקה כי אם אחד היריבים לתגרה חרג מ"כללי המשחק" המקובלים ביניהם, במפורש או במשתמע, לא תישלל לו מניה וביה טענת ההתגוננות (ר' יורם רבין ויניב ואקי דיני נונשין - כרך ב (מהדורה שלישית, 2014), בעמ' 814; וע"פ 61/83 שוקרון נ' מדינת ישראל, לח(2) 617 (1984)).

30. **התנאי החמישי הוא תנאי הנחיצות (הכמותית והאיכותית)**, עניינו בדרישה שלא ניתן היה להדוף את התקיפה בדרך אחרת פוגענית פחות וכי המעשה היה נחוץ בנסיבות העניין. אחד ממרכיביה העיקריים של דרישת הנחיצות הוא היעדר אלטרנטיבות לשימוש בכוח לשם מניעת התקיפה. בעניינו, קבעתי כי הגם שהמנוחה תקפה את הנאשם בהפתעה, הוא יצא את הבית טרם סיום האירוע וניגש לרכבו בשעה 10:59. במילים אחרות, עצם בחירת הנאשם לגשת לרכב, לקחת את האלה, לשוב לבית ולהכות את המנוחה עד למותה, שוללת את עמידת הנאשם בדרישת הנחיצות.

לא רק שבשלב היציאה לרכב בשעה 10:59 כבר לא נדרשה כל תגובה אלימה כאמור לעיל, בוודאי שלא נדרשה אלימות כה קשה וברוטאלית שכללה את הכאת המנוחה פעמים רבות ובעוצמה רבה. בהקשר זה אפנה לעדות הרופאה מהמכון לרפואה משפטית ולדו"ח נתיחת גופתה של המנוחה.

31. דברים אחרונים אלה מתקשרים **לתנאי השישי, הוא תנאי הפרופורציה**, שענינו קיומו של יחס ראוי בין הנזק הצפוי מפעולת המגן לנזק שהיה צפוי מהתקיפה. גם דרישה זו אינה מתקיימת בעניינו. אמנם קטטה אלימה מקשה על בחינת שיקול הדעת כפי שאפשר לעשות לאחר מעשה, והבחירות בסיטואציות שכאלה לא נעשות בתנאים אופטימליים. ועדיין, אזכיר כי הנאשם היכה את המנוחה באמצעות האלה מכות רבות, כאשר עיקר המכות כוונו לעבר ראשה.

טענת הנאשם כי היה "חשש ממשי" שמא המנוחה תמשיך ותתקוף אותו, נשללה נוכח יציאתו לבדו מהבית בשעה 10:59.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

זאת ועוד, עיון בתמונות המנוחה ובחוות דעת הנתירה מלמדים כי אין מדובר במכות שנעשו לצורך נטרול והפסקת האלימות מצד המנוחה, אלא בסדרה קטלנית וברוטאלית של מכות שחרגה מכל פרופורציה. קשה לראות את מטרת המכות ומספרן בצורה אחרת, והדברים שוללים את דרישת הפרופורציה בענייננו.

32. יתר על כן, גם אם אניח – ולו לצורך דיון זה והגם שזו אינה קביעתי העובדתית – כי הנאשם נטל את האלה מהמקום עליו הצביע, היינו ממסדרון הבית ולא מרכבו; סבורני כי בחינת האלימות אותה הפעיל הנאשם כלפי המנוחה, מובילה – **כשלעצמה** – למסקנה הבלתי נמנעת והיא כי מעשיו של הנאשם לא היו נחוצים להגנתו והיו בלתי פרופורציונאליים.

לא בכדי הבאתי לעיל, זה מול זה, את החבלות הקטלניות שנגרמו למנוחה אל מול הפציעה הקלה יחסית שנגרמה לנאשם. הנאשם תיאר כי בשלב ראשון כשנדקר בידו הוא ניסה להדוף את המנוחה באמצעות ידיו ובעזרת כיסאות הפלסטיק, ולאחר שנדקר ברגלו הוא נטל את האלה שהייתה מונחת ליד הכניסה לסלון והלם באמצעותה במנוחה. **ואולם – וזה הדבר החשוב – ניתוח החבלות שנגרמו למנוחה מעלה כי אין מדובר בחבלות שתכליתן הגנה.**

מדובר בחבלות שהיו תוצאה של השבת מלחמה שעה. הדבר נלמד ממספר החבלות; מעוצמתן; ובעיקר ממיקומן בגוף המנוחה. מדובר בחבלות קשות ביותר שגרמו לשברים בעצמות הגולגולת הן בחלק הקדמי של הפנים, אך גם בחלק העליון והאחורי של גולגולתה, באופן שאינו מתיישב כלל ועיקר עם הגנה עצמית או משהו שקרוב לכך. במילים אחרות, האפשרות היחידה בה היכה הנאשם את החלק העליון והאחורי בראשה של המנוחה הייתה כשעמד מעליה ומאחוריה.

הנתון לעיל אף משתלב עם ממצאי דו"ח המז"פ ולפיו אותר כתם טפטוף של דם הנאשם בחלק התחתון של כף רגל ימין של המנוחה, דבר המעיד על פני הדברים כי הנאשם היה סמוך או מעל לרגלי המנוחה כאשר היא שכבה על בטנה כשכפות רגליה (העקבים) היו כלפי מעלה. זה אף היה המנח בו נמצאה המנוחה על ידי העד חוסיין מולא – שכן שמתגורר בבית סמוך והיה בין הראשונים שנכנסו לתוך הבית. הלה שירת כשוטר ובצבא שימש כחובש, ולכן החל בהחייאה לאחר שהפך את המנוחה על גבה. העד אף ציין כי בזמן זה הנאשם היה מחוץ לבית (ר' עדותו מיום 14.2.22 עמ' 16 לפרוטוקול). במילים אחרות, העובדה כי מדובר בכתם מסוג "טפטוף" שוללת את האפשרות שהמנוחה דרכה על דמו של הנאשם, ומצביעה כי הטיפה נפלה מלמעלה ומגופו של הנאשם, על כרית כף רגלה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

אעיר, כי במהלך חקירתו הנגדית של מומחה המז"פ רפ"ק חירובסקי, העלתה ההגנה של אפשרויות וביניהן כי הנאשם עמד מעל המנוחה לאחר שכבר נפחה את נשמתה, בעת שסייע לצוות הרפואי לגלגל את המנוחה על גבה על מנת שיהיה ניתן לבצע בה ניסיונות החיאה (ר' דיון מיום 9.2.22 עמודים 33-34). טענה זו ניסתה ליתן הסבר להימצאות טיפת הדם של הנאשם במיקום לעיל על כרית כף רגל המנוחה. עוד תיאוריה שהועלתה, היא קיומו של אדם שספג את דמו של הנאשם באמצעות מגבת, והוא זה שטפטף את טיפות דמו של הנאשם על כף רגלה של המנוחה. זאת ועוד, ההגנה המשיכה וטענה כי לא מן הנמנע שלאחר מכן יצא אותו אדם מחוץ לבית כשהוא מחזיק במגבת, והמשיך וטפטף את טיפות דמו של הנאשם גם סמוך לדלת הנהג של רכב הנאשם וגם בתוך הרכב. "תיאוריית הטפטוף", על שלל גרסאותיה, לא בוססה כלל ועיקר; איש מהעדים לא עומת או נחקר עליה (גם הנאשם לא טען, לדוגמה, כי חזר לתוך הבית וסייע בגלגול המנוחה; וגם יתר העדים לא עומתו עם אחת מהטענות בנדון). תיאוריות בלתי מבוססות אלה אף עומדות בסתירה ליתר הראיות אליהן הפניתי וכן למבחני הגיון ושכל ישר.

זאת ועוד, אני דוחה מכל וכל את גרסת הנאשם ולפיה המנוחה, שלא הובאו ראיות כי ניחנה בכוחות חריגים או על טבעיים, המשיכה ותקפה את הנאשם גם לאחר שהלם "רק" פעם אחת בראשה. כפי שצוין לעיל, למנוחה נגרמו "פצעי קרע ושפשוף מלווים בשברים רבים ברחבי הגולגולת", וזאת נוסף על השברים בשיניה ולחבלות רבות בגב ובגפיים. מחבלות אלה עולה בבירור כי הנאשם המשיך והיכה את המנוחה גם כאשר כבר לא תקפה אותו וכבר לא גילתה, וליתר דיוק – כבר לא יכולה הייתה לגלות – כל התנגדות.

עדות על כך מסר לא אחר מאשר הנאשם, שאישר, בין היתר, כי: "...והתחלתי להרביץ לה [...] על הגוף שלה על הראש שלה מלמעלה ככה היא יושבה ואני התחלתי להרביץ לה..." (ת/3 עמ' 6); וגם בעדותו לפנינו ציין כי: "...ברגע שדקרה אותי דחפתי אותה, היא שכבה כביכול ואני קמתי מהר והחזקתי את האלה. (ו) אז היא באה לקום, הרבצתי לה, הרבצתי לה כמה מכות אני לא זוכר בדיוק כמה ואז היא כאילו מין נופלת כזאת, הייתה מנסה לקום אחרי המכות היא נופלת..." (עמ' 133 לפרוטוקול עדותו).

אעיר באופן כללי כי גרסאות הנאשם, בחקירתו במשטרה וכן בעדותו לפנינו, לא היו קוהרנטיות, עקביות או מדויקות. הדבר נבע מנטייתו "לעגל פינות" בלשון המעטה ולתת גרסה קורבנית ומוקצנת. התייחסתי באריכות לגרסתו באשר למיקום האלה, אך הדברים נכונים גם באופן כללי. עם זאת, תיאוריו לעיל כי היכה במנוחה "מלמעלה" או כאשר "באה לקום", מספרים במעט על שהתרחש; ודי אם אפנה לתמונות הזירה והמנוחה, המדברות בעד עצמן. מדובר כאמור

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

בתצלומים המלמדים על הפעלת אלימות קשה ובלתי פרופורציונית שהמשיכה גם לאחר שהמנוחה כבר לא יכולה הייתה לגלות כל התנגדות.

33. **סיכומו של דבר, לנאשם לא עומדת הטענה להגנה עצמית.**

34. כאמור בפתח הכרעת הדין, הנאשם טען כי גם אם לא עומד לו סייג ההגנה העצמית, הוא זכאי להיכנס תחת כנפי האחריות המופחתת ולהיות מורשע בעבירה של **"המתה בנסיבות של אחריות מופחתת"**, אם משום שמעשיו בוצעו לאחר התגרות כלפיו ובתגובה לאותה התגרות (הקנטור ה"חדש", ס' 301ב(1) לחוק העונשין) ואם משום שמעשיו חרגו במידה מועטה מתחולת סייג ההגנה העצמית ויש בנסיבות העניין כדי למתן את אשמתו (ס' 301ב(3) לחוק העונשין).

35. אתייחס תחילה לאפשרות השנייה אותה העלה הנאשם, של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת בהקשר להגנה עצמית. עבירה זו טרם נדונה לעומקה בפסיקה (ר' התייחסות לסעיף זה בנסיבות קיצוניות בהרבה לחומרה בע"פ 2083/22 וונון יין נ' מדינת ישראל, פסקה 36 (5.2.2023); וכן ר' התייחסות בהקשר זה בע"פ 7416/22 דויט נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (1.6.2023)), אך תנאיה קרובים או דומים ליתר החלופות שבסעיף (קנטור, קרבה ליתר הסייגים).

המחוקק קבע שני תנאים מצטברים לסעיף זה – הראשון, חריגה "במידה מועטה" מתחולת הסייג (הגנה עצמית בענייננו); והשני, ש"יש בנסיבות העניין כדי למתן את אשמתו".

לעניין התנאי הראשון אפנה לע"פ 640/21 סלמאן נאמר נ' מדינת ישראל (7.7.2022) שם נדון, מעבר לצורך, התנאי הראשון לעיל של "חריגה במידה מועטה". כב' השופט עמית ציין בהקשר זה כי :

"...מבלי להידרש לשאלה אם היה מקום מלכתחילה להידרש להסדר החדש הקבוע בסעיף 301ב(3) לחוק, איני משוכנע כי את המילים "במידה מועטה" בסעיף יש לפרש בהכרח כמידה של "פסע" [...]. אכן, כך פירשה הפסיקה בשעתו את סעיף 300א ביחס לסייג אי השפיות בסעיף 34 לחוק העונשין [...] סעיף 300א שבוטל בהסדר החדש, עניינו במישור העונש, בעוד שעניינו במישור האחריות. לכן, ספק אם יש להמשיך בתלם הפסיקה דלעיל, ולהקיש וללמוד ממנה כי גם על פי ההסדר החדש, הקרבה לסייג ההגנה העצמית צריכה להיות במידה "מועטה ביותר" או "כפסע" [...]"
(ההדגשה אינה במקור – י.ל.)

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

ובאשר למבחן "מיתון האשמה" (תבנית אשר המחוקק נקט בה גם בהקשר לקנטור באותו סעיף של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת), מדובר בתנאי נורמטיבי-אובייקטיבי שיש לבחון בשים לב למכלול נסיבות העניין. בספרם של מרדכי קרמיצר וחאלד גנאים (הרפורמה בעבירות ההמתה לאור עקרונות היסוד של המשפט ומחקר היסטורי והשוואתי (2020), ציינו המחברים כי מדובר במצבים שבהם העושה פעל בתנאים של הגנה עצמית, צורך או כורח, אך סטה מתנאי הסבירות. המחברים הוסיפו שכלל יש להחיל את האחריות המופחתת לא רק במקרים בהם תהיה סטייה מתנאי הסבירות אלא גם מתנאים אחרים הקבועים בסייגים, ובלבד שתהיה הפחתה ניכרת באשמת העושה. עוד צוין כי "[...] כאשר מדובר בסטייה קלה מדרישת החוק, האנטי-חברתיות אף פחותה במידה ניכרת מזו שבמעשה של המתה רגילה. כמעט כל מה שעשה העושה חוסה תחת קורת גגו של הסייג. אחריותו היא רק על היתרה, אותה סטייה קלה שהיא מחוץ לגדר הסייג [...]]" (עמ' 344, ההדגשה אינה במקור – י.ל.).

בענייננו, אין מדובר בחריגה שהיא "במידה מועטה" ואין מדובר ב"סטייה קלה" שהיא "מחוץ לגדר הסייג". בהינתן יציאתו של הנאשם אל הרכב כדי להצטייד באלה, סבורני כי אף לא אחד מהתנאים לעיל מתקיים. ארחיב את נימוקי בדון כאשר אתייחס לטענת הקנטור, והגם שמדובר בשני סעיפים שונים לכאורה שהעלה הנאשם, טעמי הדחייה הם זהים וכדי להימנע מכפילות, אפנה לטעמי להלן.

36. ובהמשך ישיר לאמור לעיל, אבחן כעת באם ניתן להחיל את ס' 301ב(ב)(1) הדן בהמתה בנסיבות של אחריות מופחתת (קנטור) על נתוני המקרה. נטען על ידי הנאשם כי תגובתו נבעה מהתגרות המנוחה והאלימות הפתאומית שהפעילה כלפיו ושגרמה לו לאיבוד עשתונות באופן ששולל כוונה להמית. בנסיבות אלה, הנאשם לא פעל באופן שקול ויש בנסיבות אלה כדי למתן את אשמתו בהתאם למבחנים האובייקטיביים והסובייקטיביים.

37. בדברי ההסבר לסעיף זה הובהר כי "המבחן המוצע לקנטור בסעיף 301ב(א)(1) לחוק כנוסחו המוצע, זונח את השימוש במבחן "האדם הסביר" שזכה כאמור לביקורת, וקובע במקומו מבחן חלופי שיאפשר הקלה באחריות בנסיבות שבהן ההתגרות הובילה את העושה למצב שבו הוא התקשה במידה ניכרת לשלוט בעצמו, ובתנאי שיש בקושי, בנסיבות המקרה, כדי למתן את אשמתו של הנאשם. המבחן המוצע משלב בין מבחן סובייקטיבי למבחן אובייקטיבי. [...] יצוין כי כדי שאשמת העושה תיחשב פחותה באופן משמעותי, צריך להתקיים יחס הולם בין טיב ההתגרות ומידתה לבין הפגיעה הניכרת בשליטה העצמית שגרמה ההתגרות. לא כל המתה במצב של איבוד ניכר של שליטה עצמית, בעקבות עלבון או אפילו הרמת יד, משקפת רמת אשמה שהיא פחותה משמעותית מרמת האשמה המאפיינת רצח [...] בכל הנוגע לפרשנות המונח

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

"התגרות" יודגש, כי המבחן המוצע אינו בא לשנות את הדין הקיים, שלפיו המבחן להתגרות כולל בחובו ממד נורמטיבי, באופן שלא כל מעשה שהנאשם ראה בו פרובוקציה, נחשב להתגרות, אלא רק מעשים בלתי לגיטימיים במהותם, מנקודת מבט חברתית-מוסרית חיצונית לנאשם, שיש להם פוטנציאל משמעותי של הקנטה והרגזה.."

עוד אפנה בהקשר זה לע"פ 3546/19 עודה נ' מדינת ישראל (15.1.2023), שם קבע בית המשפט (כב' השופט אלרון) ש: "גם אילו התעורר רגש עז בקרבו של המערער אשר הניעו להמית את המנוח, אין בכך כדי למתן את אשמתו, בין היתר, מאחר שלא מתקיים יחס הולם בין ההתגרות הנטענת לבין תגובתו של המערער ברצח המנוח ..."

בנוסף, בעניין עאמר שהוזכר לעיל דן בית המשפט בשאלה האם הקנטור "החדש" (ס' 301ב(ב)(1)) מקל ביחס לקנטור ה"ישן" נוכח זניחת מבחן "האדם הסביר" וקביעת "מבחן חלופי המשלב בין המבחן האובייקטיבי והסובייקטיבי" אשר מאפשר לבית המשפט לשקול את מכלול הנסיבות הרלבנטיות בכל מקרה ומקרה. כב' השופט שטיין סבר שהקנטור החדש אינו בהכרח שינוי לקולה, בהפנתו לדו"ח קרמניצר אשר ביקש לשנות את דימויו השגוי של הקנטור כמעין צידוק חלקי למעשה המתה. הביטוי "כדי למתן את אשמתו" נועד למטרה זו, והוא אינו בבחינת נורמה מקלה בהכרח. נקבע בהקשר זה כי "..הרף הנורמטיבי, אשר ייושם בכל מקרה ומקרה לגופו, ייקבע בהתאמה לנסיבותיו הפרטיקולריות של מעשה ההמתה, והוא עשוי להיות מקל או מחמיר יותר מאמת-המידה שאותה יישמנו עד כה". כב' השופט עמית הוסיף כי: "..ההסדר החדש משלב אלמנטים סובייקטיביים ("הנאשם התקשה במידה ניכרת לשלוט בעצמו") ותנאים נורמטיביים-אובייקטיביים ("בתכוף", "התגרות", "למתן את אשמתו") והכל "בשים לב למכלול נסיבות העניין"... ההסדר החדש זונח את מבחן "האדם הסביר" שזכה לביקורת, וקובע במקומו מבחן חלופי המשלב בין המבחן האובייקטיבי לסובייקטיבי, כאשר הביטוי "למתן את אשמתו של הנאשם" כמוהו כרקמה הפתוחה, והוא מאפשר לבית המשפט לשקול ולשקלל את כל הנסיבות הרלוונטיות בכל מקרה ומקרה."

עוד אפנה לכך כי בעניין עאמר הפנה כב' השופט עמית לקטע ממאמרו של פרופ' דן ביי (יקו הגנה קיצוני וגרסאות חלופיות במשפט פלילי: עמדות והצעות" הפרקליט מג(ג) 286, 287 (1997)), שרלוונטי גם לענייננו. וכך באו הדברים לידי ביטוי:

"כך, למשל, נניח שאדם מואשם ברצח. עובר לרצח הוא הותקף על ידי הקרבן שחבט בפני הנאשם. הנאשם טוען, כי פעל מתוך הגנה עצמית, ולחילופין - בהשפעת קינטור. לכאורה קיימת סתירה בין שתי הטענות: הגנה עצמית מניחה פעולה נשלטת ותכליתית של הדיפת התקפה

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

ואילו טענת קנטור מניחה תגובה ספונטנית בשל החלשת מעצורים ואבדן עשתונות. אך נראה, כי סתירה כזאת ניתנת ל'עיוול', שכן ה'עובדות' הסותרות העומדות בבסיס כל אחת מהטענות האמורות קשורות בתהליכים נפשיים מורכבים המתרחשים לעתים בשבריר של שניה ושלרוב לוטים במידה זו או אחרת בערפל; כאשר השופט יכול לקבוע את קיומם רק כמסקנה המוסקת מהנסיבות שאינן תמיד חד משמעיות".

38. ולענייננו – וכאמור הנימוקים בהקשר זה יהיו תקפים הן לקרבה לסייג ההגנה העצמית והן לסוגיית הקנטור – יישום האמור לעיל לענייננו מוליך למסקנה כי תנאי הסעיפים אינם מתקיימים.

ראשית, אשוב ואפנה לקביעתי כי בשלב מסוים חל נתק בין הנאשם לבין המנוחה בשעה 10:59, עם יציאת הנאשם לרכב. הדבר שולל את יסוד ה"תכיפות". במילים אחרות, גם אם הנאשם הופתע ממעשי המנוחה באופן שגרם לו לאבד עשתונות, מעשיו לא בוצעו בתכיפות ישירה למעשי המנוחה. נתק זה אפשר לנאשם פרק זמן מספיק כדי להתקרר ולהפעיל שיקול דעת, אך הוא בחר לשוב לבית ולגמול למנוחה בצורה ברוטאלית ואכזרית.

שנית, איני סבור כי בשים לב למכלול נסיבות העניין שיש בתגובת הנאשם ובמעשיו כדי "למתן את אשמו". מדובר כאמור ב"רקמה פתוחה", ובהקשר זה יש לשקלל את כלל הנסיבות הרלוונטיות למקרה. בענייננו, כפי שנקבע אף ביחס לסייג ההגנה העצמית והרלוונטי גם לענייננו כעת, לא התקיים יחס סביר בין ההתגרות הנטענת לבין עוצמת התגובה של הנאשם שפעל ברצף של מהלומות האלה שהוטחה בעוצמה לעבר ראשה של המנוחה, באופן שמאפשר להכיר באחריות מופחתת.

במילים אחרות, עם כל מכה ומכה, הרחיק עצמו הנאשם עוד ועוד מתחולת תנאי סעיף של המתה בנסיבות של אחריות מופחתת.

אפנה בהקשר זה לדברי ההסבר לעיל בהם צוין שאין מקום להפחית מרמת האשמה אף במצב של איבוד ניכר של שליטה בעקבות עלבון או הרמת יד. עוד אפנה בהקשר זה למערכת היחסים בין הנאשם למנוחה בתקופה שקדמה לאירוע שהתאפיינה בשליטה על חייה, ולרקע ביום האירוע בו הנאשם איים על המנוחה שיכה אותה, וגם נתונים אלה מקשים לקבל את טענת הנאשם במישור החברתי והמוסרי. משכך וכאמור לעיל, לא חלות בנדון נסיבות של אחריות מופחתת – אם משום קנטור ואם משום קרבה לסייג ההגנה העצמית.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

39. משנדחו הטענות הנוגעות לעבירת ההמתה בנסיבות של אחריות מופחתת, כל שנותר הוא לבחון אם מתקיימים רכיבי עבירת הרצח ה"בסיסית", ביסוד נפשי של "כוונה", המיוחסת לנאשם.

ס' 300(א) לחוק העונשין קובע כי "**הגורם בכוונה או באדישות למותו של אדם, דינו - מאסר עולם**".

אין מחלוקת כי הנאשם גרם למות המנוחה, כך שמתקיים היסוד העובדתי של עבירת הרצח; ובאשר ל**יסוד הנפשי**, לאור הקושי הטמון בהתחקות אחר נבכי נפשו של אדם נקבע כי ניתן להיעזר ב"חזקת הכוונה", שהיא חזקה עובדתית הניתנת לסתירה, כי אדם מתכוון, ככלל, לתוצאות הטבעיות הנובעות ממעשיו (ע"פ 1119/11 אבו סרחאן נ' מדינת ישראל (5.5.15); וליישום חזקת הכוונה בעבירת הרצח הבסיסית ר' ע"פ 1213/21 וואסה נ' מדינת ישראל (11.8.22)).

עוד נקבע, כי ניתן ללמוד על החלטה להמית ממכלול נסיבות האירוע הקטלני כשלצורך כך גובשו מבחני עזר שיש בהם כדי לבסס או לחזק, בהיעדר הסבר אחר המניח את הדעת, את ההנחה בדבר כוונתו של הנאשם להמית את קורבנו והם – בחינת אופן ביצוע ההמתה; האמצעי ששימש לשם כך; מיקום הפגיעה בקורבן; מספר הפגיעות בו; דברים שאמר הנאשם לפני ודברים שנאמרו או נעשו לאחר האירוע, כמו למשל אמירות הנאשם ביחס למעשה (ע"פ 6823/01 בכיר נ' מדינת ישראל (25.3.04)). כך, פגיעה באזור חיוני בגופו של הקורבן עשויה להוות אינדיקציה לקיומה של החלטה להמית אף במקרים של פגיעה אחת בלבד (ע"פ 228/01 כלב נ' מדינת ישראל (2.7.03)).

40. בחינת נסיבות המקרה ויישום מבחני העזר לעיל מוליכים למסקנה כי התקיימה בנאשם כוונה להמית את המנוחה. מסקנה זו נלמדת ראשית מהאמצעי ששימש לשם ביצוע העבירה – האלה בה עשה הנאשם שימוש אותה נטל הנאשם מרכבו ושב לבית והיכה את המנוחה. הגם שבעניינו - ובשונה ממקרי המתה אחרים - לא נעשה שימוש בכלי תקיפה אחר כסכין או אקדח, הנזקים והסימנים שאותרו בגופתה של המנוחה מעידים על העוצמה הרבה והקטלנית של האלה בה עשה הנאשם שימוש. אפנה לכך כי לא אחת הכירה הפסיקה במקרים בהם השימוש באלה ביסס את חזקת הכוונה להמית (ורי בהקשר לשימוש במוט האמור בע"פ 7556/15 קונקירוב נ' מדינת ישראל (11.4.2019));

עוד אפנה לע"פ 4246/91 ג'בארה נ' מדינת ישראל (24.1.21992), שם אמנם לא נעשה שימוש באלה כי אם באבן שהוטחה בראשו של המנוח, אך הדברים שצוינו שם נכונים גם לעניינו:

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

"הסברנו בעבר לא אחת כי אופן הפגיעה יכול להפנות למהותה של הכוונה. במה דברים אמורים: פגיעה בחלק רגיש ופגיע במיוחד של הגוף כגון תקיעת סכין בצידו השמאלי של החזה או הטחת גרזן או כלי קהה בראשו של אדם מצביעים על כוונה לקפח חיי אדם, שהרי כל בר דעת יודע כי פגיעה בלב או ריצוץ הגולגולת תוצאתם בדרך כלל קטלנית. בהקשר זה גם קובעת מידתו של המעשה ומבחינה זו איננה דומה השלכתה של אבן פעם אחת לעבר אדם שהרי יתכן ויעלה הספק, אם משליך האבן נתכוון לפגיעה כלשהי בגופו של השני ולא דווקא לפגיעה בראשו, לבין מקרה בו מדובר על הטחת האבן פעמים חוזרות ונשנות בראשו של הקרבן".

מלבד האמצעי ששימש לביצוע ההמתה אפנה לאופן ביצוע ההמתה. עיון בתמונות המנוחה ובחוות דעת הנתחה מלמדים כי אין מדובר במכות שנעשו לצורך נטרול והפסקת האלימות מצד המנוחה, אלא בסדרה קטלנית וברוטאלית של מכות שמטרתן אחת, והיא המתת המנוחה.

זאת ועוד, לפי חוות דעת המכון לרפואה משפטית (ת/141) עיקר החבלות שספגה המנוחה היו באזור הראש - שברים בעצמות הגולגולת, דימומים בשרירי הרקה ובקרקפת, פצעי קרע בקרקפת ובפנים, שיניים שבורות, שבר באף ודימומים בלשון. עוד אותרו חבלות בחלקי גוף נוספים. המוות נגרם כתוצאה מחבלות קהות חוזרות לראש עם פגיעה במוח.

סיכומו של דבר, אין מדובר במכה בודדת שאז ניתן, במקרים מסוימים, להטיל ספק בכוונה לפגוע דווקא בראש או להביא למות הקורבן (אפנה בהקשר זה לע"פ 6063/21 מדינת ישראל נ' יאסין (26.3.2024) וכן להכרעת הדין של מותב זה בתפ"ח (מחוזי חיפה) 46378-06-21 מדינת ישראל נ' חביב אבו חביב (7.9.2023)), אלא בסדרה של חבלות שאותרו בגופת המנוחה ומלמדות כי הנאשם כיוון את המכות לעבר ראשה.

פגיעה בחלק רגיש ופגיע כהכאה באמצעות חפץ קהה בראשו של אדם מקימים חזקה ברורה כי הדבר נעשה בכוונה לקפח חיי אדם, ובשים לב לכלל אמור לעיל חזקה זו לא נסתרה.

41. סוף דבר, לו תשמע דעתי, יש להרשיע את הנאשם בעבירת רצח, לפי ס' 300(א) לחוק העונשין, תשל"ז-1977, כאשר היסוד הנפשי שהתקיים בו הוא "כוונה".

י. ליפשיץ

י. ליפשיץ, שופט

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

[אב"ד]

השופט שמואל מנדלבוס:

1. אני מסכים ומצטרף לחוות דעתו היסודית והמפורטת של חברי השופט י. ליפשיץ (להלן: "חוות הדעת"), ולפיה יש להרשיע את הנאשם אשר אין חולק על כך שגרם למותה של אחותו המנוחה (להלן – "המנוחה"), בעבירת רצח לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: "החוק"), ביסוד נפשי של "כוונה", ואבקש להוסיף התייחסות מטעמי.
2. אני מסכים לקביעה בחוות הדעת לפיה יציאת הנאשם מהבית בו שהתה המנוחה (להלן – "הבית") לרכבו, ביום האירוע המתואר בכתב האישום בשעה 10:59, והימצאותו בסמוך לדלת הנהג ובתוך הרכב, כפי שנצפו במצלמות האבטחה של משפחת מועדי (ת/120א), וכתמי הדם של הנאשם שנמצאו ברכבו, בין היתר, על לוח המחווניים מצדו השמאלי של ההגה (ת/107, ת/178), מובילים למסקנה שלפיה הנאשם יצא מהבית, לאחר שנדקר על ידי המנוחה ובזמן שדימם, נכנס לרכבו ולאחר זמן קצר שב אל הבית.
3. כמו כן, אף אני סבור כי יש לדחות את גרסת הנאשם שלפיה ביציאתו לרכב שתוארה לעיל, הוא לא הביא עמו אל הבית את האלה שעמה הוא היכה את המנוחה, וכי הוא לקח את האלה מתוך הבית במהלך העימות עם המנוחה.
- את קביעתי זו אני מבסס בין היתר על חוסר האמון בגרסת הנאשם לאור מהתרשמותי הבלתי אמצעית מעדותו, וכן לאור שלל הגרסאות שמסר הנאשם, בין היתר, בשאלה מדוע יצא מהבית לרכבו בשעה 10:59 (ראו סעיף 15 לחוות הדעת - בכדי להביא סיגריות על פי גרסה אחת, חיתולים על פי גרסה שניה, ו"אני לא זוכר" כגרסה שלישית).
4. כמו כן אציין את חוסר ההיגיון בגרסת הנאשם שהודה כי החזיק במשך זמן רב אלה ברכבו, לצורך הגנה עצמית בשל סכסוכים עם שכניו (עמ' 143 לפרי' מיום 7.9.23 ש' 15-13), אך דווקא בסמוך לאירוע הנאשם שטף את רכבו ולדבריו **"... אבל בגלל ששטפתי את הג'יפ שבועיים לפני אני זוכר שהורדתי אותם ושמתי אותם בבית כאילו" (שם, עמ' 143 ש' 18-17 ו-25-24).**
5. קשה מאוד להאמין כי הנאשם שהעיד על צורך חיוני בהחזקת אלה ברכבו לצרכי הגנה עצמית, "שכח" להחזיר את האלה לרכב לאחר שטיפתו, וקשה עוד יותר לקבל את צירוף המקרים שלפיו אותה "שכחה" אירעה דווקא בסמוך לאירוע שבו עשה הנאשם שימוש באלה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

6. לאור כל האמור הגרסה המתחייבת היא כי הנאשם אכן הביא את האלה מרכבו, בכדי להכות את המנוחה לאחר שנדקר על ידה. אולם, גם אם הייתי מקבל במלואה את גרסת הנאשם שלפיה לאחר דקירתו על ידי המנוחה הוא נטל את האלה שהייתה בתוך הבית והיכה באמצעותה את המנוחה, לא היה בכך לעמדתי כדי לסייע לנאשם, מאחר ואני סבור כי גם על פי גרסה זו לא התקיימו בעניינינו התנאים הנדרשים לביסוס טענת הנאשם להגנה עצמית ו/או הטענה לפיה מעשי הנאשם חרגו במידה מועטה מתחולת סייג ההגנה העצמית ו/או הטענה להמתה בנסיבות של אחריות מופחתת בשל המתה בסמוך לאחר התגרות ("הקנטור החדש").

7. בכל הנוגע לטענת הגנה עצמית, אבקש להתמקד בתנאי השישי מתוך ששת התנאים הנדרשים על פי הפסיקה לצורך ביסוס הטענה והוא תנאי "הנחיצות" שלגביו נקבע כי "כידוע, שני פנים לה, לדרישת הנחיצות: נחיצות איכותית, בגדרה נבחנת השאלה האם עמדו בפני הנתקף חלופות נוספות, פוגעניות פחות, לשם הדיפת התקיפה... ונחיצות כמותית, בגדרה נבחנת מידת הכוח המגן שהפעיל הנתקף. לאמור, אם די ביריה אחת בלבד לשם הדיפת התוקף ונטרול הסכנה, תהא סדרה של מספר יריות כאלה בלתי נחוצה מבחינה כמותית..." (ע"פ 4784/13 ניר סומך נ' מדינת ישראל, פסקה 170 (18.2.16)).

8. עוד נזכיר כי נקבע מבחן "אובייקטיבי" לדרישת הנחיצות וכי "השאלה איזו פעולה תחשב לנחוצה, לא יכול שתהא נקבעת בהתאם להשקפתו הסובייקטיבית של כל נתקף, שאז איש הנחוץ בעיניו יעשה, ונמצאנו מערערים את יציבותו של הסדר החברתי – משפטי..." (שם, פסקה 182). בצד האמור נקבע גם כי קיים צורך להתחשב במכלול נסיבות העניין וכי "התחשבות בנסיבות העניין, 'וריקוך' מסוים של הבחינה האובייקטיבית, מתיישבים אפוא עם תחושת הצדק והשכל הישר" (שם, פסקה 183).

9. להשלמת התמונה אפנה לקביעה לפיה בבחינת שאלת הנחיצות, יתן בית המשפט משקל מהותי לשני שיקולים מרכזיים "... מחד גיסא, יש לבחון את פוטנציאל הנזק הגלום במעשיו של הנתקף; ככל שפוטנציאל הנזק גדול יותר כן תגבר נטייתנו לדקדק עימו בבחינת נחיצות המעשה. מאידך גיסא, יש לבחון את מידת מוחשיותה ומיידיותה של הסכנה הנשקפת לנתקף; ככל שהסכנה מוחשית ומיידית יותר, כן תפחת נטייתנו לדקדק עימו בבחינת נחיצות המעשה" (שם, פסקה 184).

10. יישום העקרונות לעיל על המקרה שלפנינו מוביל לעמדתי למסקנה הברורה שלפיה לא התקיימה בעניינינו דרישת הנחיצות. אמנם אין חולק על כך שהמנוחה דקרה את הנאשם מספר דקירות בסכין אלא שכפי שציין חברי (סעיף 18 לחוות הדעת), עיון בתיעוד הרפואי מעלה כי בסיכומו של דבר פציעת הנאשם הייתה שטחית יחסית וכבר למחרת יום האירוע הנאשם שוחרר לביתו מבית

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

החולים. כמו כן, לא ניתן להתעלם מכך שהמנוחה דקרה את הנאשם בידו השמאלית ובירכו הימנית ולא באיבר חיוני שבו קיימת סכנה מוחשית לפגיעה קטלנית דוגמת ראשו, בטנו או צווארו של הנאשם.

11. אל מול מעשי המנוחה יש להעמיד את מכלול הנסיבות הנוגעות לתגובת הנאשם, ולאורן אני סבור כי גם אם על פי מבחן אובייקטיבי הנאשם היה מצוי בסכנה מוחשית ומידית כתוצאה מדקירתו על ידי מהמנוחה, תגובתו למעשי המנוחה חרגה באופן מהותי מהנדרש לצורך נטרול אותה סכנה.

12. כך מבחינה איכותית הוכח לעמדתי כי עמדו בפני הנאשם מספר אפשרויות פעולה שהיו יכולות להביא בבירור לנטרול הסכנה שנשקפה מהמנוחה מבלי לגרום למותה. כמו כן מבחינה כמותית הוכח לעמדתי כי לא היה לנאשם צורך לחבוט בראשה של המנוחה מספר רב של מכות בעצמה רבה באמצעות אלת עץ, שכאמור גרמו למותה של המנוחה.

13. בקביעתי זו נתתי משקל מהותי לאלה שבאמצעותה חבט הנאשם בין היתר בראשה של המנוחה ושהוצגה בפנינו, ולא ניתן היה שלא להתרשם מגודלה ומעובייה ובהתאם מפוטנציאל הנזק החמור הטמון בחבלה באמצעות אלה זו, במיוחד כשהיא מופנית לראשה של המנוחה.

14. כמו כן נתתי משקל מהותי למספר ועוצמת המכות שהכה הנאשם את המנוחה בראשה ובענין זה נקבע בחוות הדעת של המרכז הלאומי לרפואה משפטית, שערכה ד"ר מאיה פורמן (ת/141) כי "... **מותה של המנוחה נגרם מחבלת מוח טראומטית בעקבות חבלות קהות חוזרות לראש. בראשה של המנוחה נמצאו פצעי קרע ושפשוף מלווים בשברים רבים ברחבי הגולגולת עם נזק למוח אשר כלל קונטוזיות באיזורים שונים ודימום תת-עכבישי ממושט. בנוסף, נמצאו שיניים שבורות ודימומים בלשון. ממצאים אלו מעידים על חבלות קהות בעלות אנרגיה גבוהה לראשה של המנוחה**" (עמ' 10 בת/141, דגשים שלי ש.מ.). עוד אפנה לעדותה של ד"ר פורמן בפנינו שלפיה היא מצאה בניתוח גופת המנוחה, לכל הפחות 3 מכות בראשה שיכלו לגרום למותה, וכי איתרה 7 קרעים בראש המנוחה, וכי היא אינה יכולה להפריד ולהצביע על המכה הקטלנית המדויקת (פרוטוקול הדיון מיום 8.1.23 עמ' 97 החל משורה 8). זאת ועוד, ד"ר פורמן הדגישה כי המנוחה הייתה חיה בזמן שהנאשם חבט בראשה מספר פעמים (שם, עמ' 98 ש' 28).

15. עוד נתתי משקל מהותי לעדות הנאשם עצמו באשר לנסיבות המדויקות שבמהלכן הוא הכה את המנוחה בראשה באמצעות האלה. כך בעדותו הראשית הסביר הנאשם כי לאחר שהמנוחה דקרה אותו בידו השמאלית, החל מאבק בינו לבין המנוחה במהלכו הוא החזיק את המנוחה בידיה וניסה להוציא מידיה את הסכין, ושב הנאשם לא יכל לעשות שימוש באלה כי לדבריו **"עכשיו אין לי טווח להרביץ לה באלה..."** (עמ' 133 לפר' מיום 7.9.23 ש' 25-26), וכתוצאה מהמאבק הוא והמנוחה נפלו ואז לדבריו דקרה אותו המנוחה פעם נוספת בירכו (שם, עמ' 133 ש' 30 ואילך).

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

16. לאחר מכן העיד הנאשם כי "... אז באיזה שהוא שלב אני דוחף אותה ואז היא נשכבת על הרצפה, היא היתה על הברכיים כזה ברגע שדקרה אותי, דחפתי אותה, היא שכבה כביכול ואני קמתי מהר והחזקתי את האלה, אז היא באה לקום והרבצתי לה, הרבצתי לה כמה מכות, אני לא זוכר בדיוק כמה ואז היא כאילו מן נופלת כזאת, היתה מנסה לקום אחרי המכות, היא נופלת, בשלב זה התחלתי כאילו לסגת, לצאת, אני רואה שהיא עוד פעם קמה עמדה על הרגליים, התחילה לבוא לכיוון שלי, רוצה לרוץ אלי לתקוף, אז גם הבאתי לה עוד מכות, היא נפלה, ראיתי שהיא לא מצליחה לקום, היא מנסה לקום אבל קשה לה..." (שם, עמ' 134 ש' 8-14).

17. בחקירתו הנגדית ניסה הנאשם לשנות במעט את גרסתו ולהציג מצג כאילו הכה את המנוחה רק כשעמדה והוא אף טען כי "לא. אני לא ממשיך ברגע שאני רואה שהיא נופלת אני ישר הפסקתי" (שם, עמ' 178 שורה 26) אלא שבהמשך הנאשם הודה כי חבט במנוחה גם כשניסתה לקום ובמסגרת זו נרשמו מפי הנאשם הדברים הבאים:

"כב' השופטת ג. ציגלר: כמה פעמים אז כן נתת לה מכות. לא הבנתי? שני סבבים כאילו?
העד, מר ר. חביש: שתי התקפות. כן.

...

כב' השופטת ציגלר: 3-4 מכות היא נופלת וגם אתה ואז אתה רואה שהיא מתחילה לקום.
העד מר ר. חביש: כן.

כב' השופטת ציגלר: ואתה נותן לה עוד 3-4 מכות וזהו.
העד מר ר. חביש: כן". (שם, עמ' 179 ש' 26 עד עמ' 180 ש' 1).

18. לעמדתו, יש לאמץ את גרסת הנאשם בעדותו הראשית ולא את גרסתו "המתוקנת" שאותה הוא העלה בחקירתו הנגדית, ולפיה כאמור הנאשם חבט המנוחה בראשה באמצעות האלה בשלב שבו המנוחה ניסתה לקום על רגליה לאחר שנפלה, והוכח כי באותו שלב עמדו בפני הנאשם מספר דרכי פעולה לנטרול הסכנה שאותה צפה הנאשם מהמנוחה שלא היו כרוכות בפגיעה קטלנית במנוחה.

19. כך יכל הנאשם ללא כל קושי "לנתק מגע" מהמנוחה בעת ששכבה על הרצפה והנאשם עמד על רגליו, ויש לדחות את כל הסברי הנאשם לשאלה מדוע לא עזב את הבית באותו שלב.

כך ניסה הנאשם לטעון כי חשש שהמנוחה תמשיך לרדוף אחריו (שם, עמ' 135 ש' 17-18), אלא שכזכור הוכח ממצלמות האבטחה כי לא הייתה לנאשם כל מניעה לצאת מהבית בשעה 10:59 לאחר שנדקר על ידי המנוחה ולגשת לרכבו ולמותר לציין כי המנוחה לא נצפתה רודפת אחר הנאשם. זאת ועוד, הנאשם טען כי חשש ליפול אלא שכאמור בחוות הדעת כבר בשעה 11:02 נצפה

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

הנאשם יוצא מהבית על רגליו כשהוא אמנם נראה פצוע אך עדיין הוא התהלך באופן עצמאי ובהתאם לא הייתה כל מניעה ליציאתו גם במועד מוקדם יותר.

20. בחקירתו הנגדית הועלתה גרסה שונה מהותית על ידי הנאשם ולפיה הוא לא יצא מהבית כי **"רציתי לראות את התגובה שלה, מה יקרה אחרי הכיסאות, כאילו זרקתי את הכיסאות רוצה לראות אם היא עוצרת או לא, אם היא עוצרת אולי היא תפגע חזק ואני צריך לעזור לה, עדיין היא אחותי בשר מדמי"** (שם, עמ' 155 ש' 33-31). למותר לציין כי מדובר בגרסה אבסורדית של הנאשם ולא ניתן ליישב את "דאגתו" למנוחה עם המתקפה האכזרית והברוטאלית שביצע הנאשם כנגדה מיד כשהבחין על פי גרסתו בכך שהיא קמה על רגליה ולדבריו עלולה לתקוף אותו. בכל מקרה, על פי גרסה זו של הנאשם עצמו, לא הייתה לו כל מניעה לצאת מהבית ולסיים את המאבק עם המנוחה והוא בחר בכל זאת להישאר בבית.

21. גם אם נניח לטובת הנאשם כי היה צורך בשימוש באלה על מנת לנטרל את הסכנה שנשקפה לנאשם, לא היה כל צורך במכות הקשות שהכה הנאשם את המנוחה בראשה. על פי טענת הנאשם הסכנה שנשקפה לו המנוחה הייתה דקירתו על ידה ובהתאם ניתן היה להבין ויתכן שגם להצדיק מכות שהיה הנאשם מכה בידיה של המנוחה ואף באלה. ואכן כפי שצוין בחוות דעתה של דר' פורמן, בגופה של המנוחה נמצא גם שבר באמה הימנית (סעיף 3א' בת/140, סעיף 6(ג) ת/141).

22. בכל מקרה הסכנה שנשקפה מהמנוחה לא הצדיקה את עוצמת וריבוי המכות שכיוון הנאשם לראשה של המנוחה ואשר גרמו כאמור לתוצאה הקטלנית.

ויודגש, אין מדובר בדקדוקי עניות המופנים כלפי הנאשם אלא קיים פער מהותי ובלתי ניתן לגישור בין עוצמת ומספר החבטות הברוטאליות שחבט הנאשם בראשה של המנוחה, באמצעות אלת עץ כבדה ובין הסכנה המקסימלית שנשקפה לנאשם מהמנוחה אף על פי הגישה המיטיבה ביותר עם הנאשם.

23. פער זה שולל באופן מובהק את התקיימותה של דרישת הנחיצות ובהתאם לא קיים אף ספק סביר שמא יחול הסייג של הגנה עצמית או שמא מדובר בנסיבות החורגות ב"מידה מועטה" מסייג זה (סעיף 301ב'(3) לחוק), זאת גם אם תאומץ הגישה המקלה יותר לביטוי "במידה מועטה" כפי שהובעה על ידי כב' השופט י. עמית בע"פ 640/21 סלמאן עאמר נ' מדינת ישראל (7.7.22) (סעיף 35 לחוות הדעת).

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

24. להשלמת התמונה אציין כי אני מצטרף גם לניתוחו וקביעתו של השופט ליפשיץ (סעיף 36-38 לחוות הדעת) לפיה לא התקיימו במקרה שלפנינו יסודות הקינטור "החדש", הקבועות בסעיף 301ב'(ב)(1) לחוק.

ש. מנדלבוים, שופט

השופטת גלית ציגלר:

1. לאחר שקראתי בעיון רב את חוות דעתו המפורטת והמנומקת של חברי השופט ליפשיץ, אני מצטרפת למסקנותיו כי הוכח שהנאשם התכוון להמית את אחותו המנוחה; כי ניתן להרשיעו בעבירה של רצח בכוונה לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין; כי לא עומדת לנאשם טענת ההגנה העצמית מפני תקיפתה של המנוחה; וכי גם הטענות לאחריות מופחתת בשל ההתגרות כלפיו או בשל חריגה "במידה מועטה" בהתאם לסעיף 301ב'(ב) לחוק העונשין לא יועילו לנאשם במקרה זה.

אני רואה להוסיף בקצרה את התרשמותי מהראיות שהובאו ומטענות ההגנה של הנאשם;

2. ניתוח הממצאים מזירת הרצח ומבדיקת גופת המנוחה מלמד על זירה מדממת ועל אלימות קשה שהופעלה כלפיה, וכן על מכות וחבטות רבות שניתכו על גופה של המנוחה ובעיקר על ראשה מכל צדדיו, באמצעות אלת עץ גדולה שאורכה כ-77 ס"מ ועובייה בחלק הרחב כ-8 ס"מ. אין מחלוקת כי האחראי לכך הוא הנאשם. אין גם מחלוקת כי האירוע התרחש במשך דקות ספורות, שבחלקן נקלט הנאשם במצלמת אבטחה המצויה בבית סמוך. הצילום מתעד את חזרתו של הנאשם בשעה 10:55 לבית אמו שם היתה המנוחה, ומשם יצא קודם לכן כדי לקנות חיתולים. מתועדת גם יציאתו של הנאשם מהבית בשעה 11:02 כשהוא פצוע, כדי לקרוא לעזרה, ובין לבין - בפרק הזמן המצומצם הזה בשעה 10:59 – נראה הנאשם יוצא מהבית לרכבו, פותח את דלת הנהג של הרכב ולאחר מכן נכנס בחזרה לתוך הבית, כשמעשיו בשלב זה אינם מתועדים באופן ברור (ת/123 ו-ת/124).

3. אין לדעת מה בדיוק התרחש בתוך הבית וכיצד הסלים וויכוח בין הנאשם למנוחה עד לכדי דקירתו של הנאשם בסכין ולרציחתה של המנוחה, ומטבע הדברים נותרה לפנינו רק גרסתו של הנאשם. עם

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

זאת, יש חשיבות ומשמעות רבה לתיעוד יציאתו של הנאשם מהבית בשעה 10:59, לעניין התפתחות האירוע ולניסיון לבחון את גרסתו של הנאשם במטרה להבין מה בדיוק אירע.

באופן כללי ניתן לומר כי גרסת הנאשם, כפי שבאה לידי ביטוי גם בסיכומי ההגנה, היא שהנאשם יצא מהבית לרכבו (בשעה 10:59) כדי להביא ממנו דבר מה שאת טיבו לא זכר. רק כשחזר לתוך הבית החל להתפתח הריב בינו לבין המנוחה, כשלדברי הנאשם היא נטלה סכין והחלה לדקור אותו, והוא כדי להגן על עצמו נאבק עמה, זרק עליה כסאות פלסטיק וניסה להוציא מידה את הסכין, ורק כשהדבר לא עלה בידו ומתוך חשש לחייו הוא לקח את האלה שהיתה בבית והיכה באמצעותה את המנוחה "עד לנטרולה" (עמוד 9 לסיכומי ההגנה).

מכאן עולה, שלטענת הנאשם כל האירוע התרחש לכל היותר במשך כשלוש דקות, בין כניסתו השנייה לבית בשעה 10:59 לבין יציאתו לקריאה לעזרה ב- 11:02, וכי האלה בה היכה את המנוחה היתה בתוך הבית (ראו גם בפרוטוקול מיום 7.9.23 בעמודים 145-146).

4. אלא שגם אני, כחברי השופט ליפשיץ, איני יכולה לאמץ את גרסת הנאשם וזאת משני טעמים עיקריים;

הטעם הראשון – הקושי לסמוך על דברי הנאשם ולהאמין לגרסתו כמשקפת את מה שקרה. אני שותפה בהקשר זה לדעתו של חברי ולהתרשמות מהנאשם על כך שגרסתו לאירוע הלכה והתפתחה וחלקה השתנה במהלך חקירותיו במשטרה ובבית המשפט, במיוחד לאחר שהבין כי חלק מתשובותיו עלולות לסבך אותו בעבירות חמורות והעדיף שלא לזכור פרטים רבים ולמתן תיאורים עליהם נשאל. (לדוגמאות בהקשר זה ראו בפרוטוקול מיום 7.9.23 בעמודים 131-130 לעניין חילופי הדברים בין הנאשם למנוחה; בעמודים 145-146 לגבי סיבת יציאת הנאשם לרכבו בשעה 10:59; בעמודים 150-152 לגבי הסתייגות מדברים שמסר בהודעותיו במשטרה; בעמודים 164-165 לגבי טיב המכות שהיכה, ועוד).

הטעם השני – גרסת הנאשם מתעלמת לחלוטין מחוות הדעת של מז"פ וממסקנותיה לגבי כתמי הדם של הנאשם אשר נמצאו בחצר הבית סמוך לרכבו.

בחוות הדעת כאמור איתרו מומחי מז"פ את דמו של הנאשם מפוזר במקומות שונים על הרכב ובאזור החנייה של הבית, ובמיוחד ניתן דגש לטיפות הדם הרבות שהיו מפוזרות על הרצפה בצדו השמאלי של הרכב ליד דלת הנהג, לכתמי דם שנמצאו על דלת הנהג בצד החיצוני, ולכתמי דם שאותרו במקומות שונים בתוך הרכב בצד מושב הנהג - על צידה הפנימי של הדלת, למרגלות מושב הנהג, מדרך הרגל

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

של הנהג, לוח המחוננים משמאל להגה, ומעל וסמוך למערכת השמע ברכב (תצלומים 33, 37, 39, 40 ו-41 לחוות דעתו של מומחה המז"פ ירון חירובסקי – ת/107).

משמעותם של כתמי הדם חשובה להבנת האירוע ומשתלבת במסקנות העולות מבחינת הראיות ; כך וע"פ מצלמת האבטחה הפעם האחרונה בה נראה הנאשם בצד השמאלי (צד הנהג) של הרכב היא **בשעה 10:59**, כשהוא נצפה פותח את דלת הנהג, עושה דבר מה ושב ונכנס אל הבית. לגרסתו באותו זמן טרם החל הוויכוח עם המנוחה והוא עדיין לא היה פצוע (עמוד 170 לפרוטוקול). הפעם הבאה בה נראה הנאשם במצלמת האבטחה היא **לאחר האירוע בשעה 11:02**. אמנם בשל זווית הצילום ועצמים שונים במרחב המסתירים חלק מהמתרחש, הנאשם אינו נראה מיד כשהוא יוצא מהבית אלא רק כשהוא מגיע לחזית הבית ולכביש **מצדו הימני של הרכב**, אך ברור לחלוטין **שהוא לא עבר בצד השמאלי של הרכב** ולכן נדרש הסבר כיצד הגיע לשם דמו.

הסבר כזה לא ניתן, לא בחקירתו הראשית של הנאשם ואף לא בסיכומי ההגנה.

יתרה מכך, כשהנאשם נשאל בחקירתו הנגדית האם לאחר האירוע הוא עבר ליד דלת הנהג, הוא שלל זאת: **"לא, אני לא מגיע בכלל לכיוון דלת הנהג אחרי... לא זוכר שהגעתי לדלת הנהג"**, וכשנשאל איך אם כך הגיעו לשם כתמי הדם שלו ענה: **"אני לא יודע להסביר את זה, אין לי מושג"** (בעמוד 173 שו' 31-12 ועמודים 175-174).

5. לשלמות התמונה בהקשר לטעם השני לעיל אציין, כי בחקירתו הנגדית של חירובסקי מומחה המז"פ, עימת אותו הסניגור עם קיומן של אפשרויות שבהן יכול היה דמו של הנאשם להגיע לצד השמאלי של הרכב ולתוכו – כגון מגבת שהיתה ספוגה בדמו של הנאשם ומישהו לקח אותה וטפטף את הדם או מרח אותו בחלקים הפנימיים של הרכב. המומחה שלל זאת והשיב כי לא ראה מגבות כאלו במקום שאחרת היה מתעד זאת, וכי כתמי הדם שנמצאו היו כתוצאה מטפטוף של דם **"כלומר רק מישהו שדימם בצורה אקטיבית או היה מגואל בדם בכמות כזאת שהמשיך לטפטף, ישאיר אותם. אלה לא כתמי העברה, זה לא מישהו שדרך על כתם של דם והתחיל להעביר אותו... מדובר במישהו... או שהוא ספוג בדם ומטפף או שבעצמו פצוע ומטפטף..."**. עוד הסביר, כי על פי כמות הדם וגודל הטיפות שהיו במקום ניתן ללמוד שמדובר באדם שיש עליו כמות דם די גדולה או שהוא מדמם בצורה אקטיבית ומפזר את הדם **"טיפות גדולות, מלאות בדם... זו כמות גדולה של דם... טיפות כבר גדולות, מלאות בחומר. נקרא להן 'בשרניות' עם הרבה דם"** (פרוטוקול מיום 9.2.22 עמוד 26 שו' 1-5 ובהמשך עד עמוד 27, וגם בעמוד 29 שורות 6-1).

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

נראה שנוכח הסבריו של מומחה המז"פ בחקירתו, לא חזר עוד ב"כ הנאשם על הטענות של פיזור הדם ע"י אחרים, אך כאמור גם לא ניתן כל הסבר להמצאות דמו של הנאשם בתוך ובצד השמאלי של הרכב.

6. צירוף הנתונים שציינתי ובהם כמות הדם שנמצאה, אופן פיזור בשטח, וצילומי הנאשם במצלמת האבטחה מוביל למסקנה ההגיונית, הסבירה והיחידה, לפיה כתמי הדם לצד דלת הנהג, על הדלת ובתוך הרכב בסמוך למושב הנהג, לא נוצרו בסיום האירוע אלא קודם לכן ביציאתו של הנאשם מהבית לקחת את אותו דבר מה מהרכב. כלומר, האפשרות היחידה למציאת כתמי הדם בצד הנהג היא שהנאשם יצא אל הרכב בעודו מדמם לאחר שכבר נדקר ע"י המנוחה.

המסקנה כי הנאשם יצא אל הרכב תוך כדי העימות עם המנוחה משליכה בהכרח גם על אותו "דבר מה" שהביא מהרכב ועל היסוד הנפשי שליווה את מעשיו. השאלה המתבקשת היא מה חיפש הנאשם ברכב באמצע ריב אלים עם המנוחה כשהוא דקור ומדמם, ותשובת המאשימה ומסקנת חברי השופט ליפשיץ לפיה הוא הלך להביא את האלה שבאמצעותה היכה את המנוחה וגרם למותה - מקובלת גם עלי ועולה מתוך נסיבות האירוע. כמוסבר לעיל, גרסת הנאשם כי יצא לרכב להביא "משהו" שאינו זוכר עוד לפני הריב איננה אפשרית, וברור שהליכתו לרכב קשורה בריב עם המנוחה. גרסתו לגבי המצאות האלה בבית היא גרסה מאוחרת מתפתחת שקשה להאמין לה, שהרי אם האלה כבר היתה בבית במקום שתיאר, איזו סיבה היתה ליציאתו מהבית ולחזרתו שוב בעיצומו של הריב כשהוא סובל מחתכי הדקירות ושורת דם, מה גם שלפי דבריו הוא נהג להחזיק את האלה ברכבו באופן קבוע, אך דווקא סמוך לאותו מועד הוציא את האלה מהרכב כי לקח אותו לשטיפה.

7. יציאת הנאשם מהבית לרכבו בשלב בו היה פצוע היתה צריכה לסיים את האירוע ובידי הנאשם עמדו דרכים שונות לשם כך, שאף אחת מהן לא כללה כניסה בחזרה לתוך הבית כשברשותו אלת עץ עבה וכבדה. אולם הנאשם בחר במודע לחזור אל הבית מצויד באלה, בידעו שהמנוחה נמצאת שם, בידעו על מה שקרה ועל האפשרות שיידקר, ובהבינו היטב את משמעות כניסתו החוזרת לבית, ולטעמי הדבר שומט את הקרקע מכל טענה אפשרית של הגנה עצמית.

סעיף 34 לחוק העונשין קובע במפורש איזו התנהגות לא תחשב כהגנה עצמית: **"... ואולם, אין אדם פועל תוך הגנה עצמית מקום שהביא בהתנהגותו הפסולה לתקיפה תוך שהוא צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים".**

כלומר, כאשר אדם מכניס עצמו באופן מודע ופסול לתוך סיטואציה "מסוכנת", כשהוא צופה מראש את מהלך הדברים ואת האפשרות שהוא יצטרך "להתגונן", לא יוכל לטעון להגנה עצמית. או במילים

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

אחרות מי שצופה מראש שהתנהגות פסולה מצדו תגרום לאחר לתקוף אותו לא יוכל להנות מסייג ההגנה העצמית, וכפי שנכתב בספרם של יניב ואקי ויורם רבין :

" יסוד זה בא להבהיר כי אין העושה זכאי ליהנות מסייג ההגנה העצמית אם הכניס את עצמו בהתנהגות פסולה – קרי: תוך כדי שהוא צופה מראש את התפתחות הדברים – למצב שבו הוא נזקק להגן על עצמו. זאת, גם אם התקיימו כל התנאים האחרים של סייג ההגנה העצמית. במצב זה נבדקים התנאים של ההגנה העצמית והצדקתה לא רק לנוכח נסיבות האירוע של ההגנה העצמית, אלא גם לנוכח נסיבותיו של אירוע קודם לו. " (דיני עונשין" כרך ב' עמוד 813).

בע"פ 7712/12 פלוני נ' מדינת ישראל (23.05.2013) נדרש בית המשפט לעניין זה במקום בו המערער הגיע לפגישה מתוכננת עם המתלונן על רקע ויכוח שהיה ביניהם יום קודם, ומתוך חשש שעלול להתפתח בין הצדדים עימות אלים, ובהקשר זה נקבע:

"במצב דברים זה קשה להלום את הטענה כי נתקיים התנאי, שלפיו הטוען להגנה לא נכנס למצב ב"התנהגות פסולה" תוך שהוא "צופה מראש את אפשרות התפתחות הדברים". בעניין קליינר הסביר השופט לוי, כי תנאי זה להתקיימותו של סייג ההגנה העצמית מדבר על מבחן משולש "הדורש יסוד של התנהגות פסולה מצד המותקף, קשר סיבתי עובדתי בינה לבין תקיפתו, ויסוד סובייקטיבי של צפייה מראש של התפתחות הדברים" (עמ' 91). הוסבר, כי בחינתו של רכיב זה תיעשה במבט לאחור אל הדרך שבה נקלע המתגונן למצב שבו התאפשרה תקיפתו..."

בהמשך פסק הדין, ולאחר סקירת הפסיקה והתפתחותה נאמר עוד :

"כשלעצמי נראה לי, תוך שכמובן יש לבחון כל מקרה לגופו, כי הגעה למקום שבהמשך אירע בו אירוע אלים כשבידי הנוגע בדבר נשק קר או חם אותו הביא עמו, מחשידה אותו ככלל (דבר הניתן אמנם להפרכה). אם הנחת כי לפניך התמודדות שנשק בידך יסייע בה, מדוע הגעת כל עיקר? והרי שומר נפשו ירחק.... ואולם, לא יתכן חולק כי היודע קונקרטיית שעלול הוא להסתבך במקום פלוני, ירחק הימנו כמפני האש, תחת לבוא מצויד בנשק כזה או אחר. בנדון דידן דומה כאמור, כי המערער צפה שעלולה להתרחש תגרה, וכי הגיע למקום האירוע מוכן ומזומן לה. תהא הדרך שבה הגיעה הסכין לידי אשר תהא, הוא פתחה (היתה זו סכין קפיצית מתקפלת) ועשה בה שימוש...." (פסקה כ"א לפסק הדין, ההדגשות אינן במקור – ג.צ).

8. דומה כי גם אם בפסק הדין בעניין פלוני שלעיל, הובאו גישות שונות בהקשר למה ייחשב כ"התנהגות פסולה", הרי שבענייננו הדברים ברורים והמסקנה העולה מהם חד משמעית. הנאשם יצא מהבית

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 14306-06-21 מדינת ישראל נ' חביש(עציר)

פצוע לאחר עימות עם המנוחה ולאחר שנדקר, והוא חזר אליו - לאחר שניתק מגע מהמנוחה - כשהוא חמוש בנשק קר בדמות אלת עץ כבדה, עבה וארוכה. בניסתו החוזרת של הנאשם אל הבית באותו שלב לא נועדה להדוף תקיפה כלשהי של המנוחה כלפיו, אלא רק כדי לחדש את העימות, ללמדה לקח או כדי להשיב לה כגמולה על הפציעה שגרמה לו, והדברים עולים היטב מטיב ועוצמת הפציעות ומפיזור המכות על גופה של המנוחה, כפי שהורחב ע"י חברי, ועל כן הנאשם לא יוכל לטעון כי עומד לו הסייג של הגנה עצמית.

9. לאחר שכתבתי את חוות דעתי עיינתי גם בחוות דעתו המפורטת והמנומקת של חברי השופט מנדלבום, ואני מסכימה ומצטרפת לכל מסקנותיו הקשורות במעשי הנאשם, כך שהתוצאה מכלל הנימוקים היא כי יש להרשיע את הנאשם בעבירת רצח בכוונה לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין.

ג. ציגלר, שופטת

סוף דבר, הוחלט פה אחד להרשיע את הנאשם בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום, והיא רצח ביסוד נפשי של כוונה, לפי סעיף 300(א) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977.

ניתנה היום, כ' סיוון תשפ"ד, 26 יוני 2024, במעמד הצדדים.

ש. מנדלבום, שופט

ג. ציגלר, שופטת

י. ליפשיץ, שופט

[אב"ד]